

X 4,79

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

GEOGRAFSKI ASPEKTI PROUČEVANJA ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA

IV. del

III.

PROBLEMATIKA ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA V VELENJSKI KOTLINI

2. faza

Andrej Černe

Metka Špes

Ljubljana, december 1980

inv. št. 125

Inštitut za geografijo univerze Edvarda Kardelja
v Ljubljani.

PROBLEMATIKA ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA V VELENJSKI KOTLINI
2. faza

Naročnik: Raziskovalna skupnost Slovenije

Nosilca naloge:

Andrej Černe
asistent

Metka Špes
asistent

Direktor:

dr. Vladimir Klemenčič
redni univ. prof.

Ljubljana, december 1980

K A Z A L O

	Str.
1. TEORETSKO METODOLOŠKA IZHODIŠČA ZA RAZISKAVO KVALITETE BIVALNEGA OKOLJA	2
2. DEMOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBČINE VELENJE	9
3. ZNAČILNOSTI STANOVANJSKIH ZGRADB V OBČINI VELENJE	20
4. OSNOVNE ZNAČILNOSTI BIVALNEGA OKOLJA NA PRIMERU RAZISKOV- VALNIH OBMOČIJ V NASELJIH VELENJE, ŠOŠTANJ IN DRUŽMIRJE.	26
5. POLOŽAJ POSAMEZNIH OBRAVNAVANIH DELOV NASELIJ VELENJE, ŠOŠTANJ, DRAŽMIRJE	29
6. ANALIZA BIVALNIH RAZMER V POSAMEZNIH PREDELIH VELENJA, ŠOŠTANJ IN DRUŽMIRJE	32
7. ZAKLJUŽEK	63

1. TEORETSKO METODOLOŠKA IZHODIŠČA ZA RAZISKAVO KVALITETE BIVALNEGA OKOLJA

Druga faza raziskovalne naloge ima namen predstaviti nekatere osnovne kazalce socialnih ocen za razlike, ki nastopajo v našem ožjem bivalnem okolju in tako po svoji vsebini nikakor ne predstavlja nadaljevanja prve faze. Prejšnja proučevanja so nam nakazala ekološke ocene negativnih vplivov človeka in njegovih raznovrstnih dejavnosti v prvi vrsti na elemente naravnega subsistema. Med človekovimi dejavnostmi, ki imajo najbolj agresivni odnos do življenjskega okolja, gre vsekakor izdvojiti industrijo in urbanizacijo, na primeru Velenja pa še negativne vplive rudarjenja, katerih vplivi so najboljše raziskani, tako kvalitativno kot tudi kvantitativno, na naslednje elemente naravnega subsistema: zrak, voda, vegetacija. Ekološke ocene sovplivov med družbo in naravo so vsekakor nujno potrebne, njihova teža in vrednost pa bi se povečala, če bi imeli na razpolago več mnenj in analiz, manjka pa nam še vedno naslednja etapa, to je ekonomsko vrednotenje škodljivih učinkov raznovrstnih človekovih dejavnosti. Tretja oblika ocenjevanja, ki je v bistvu nadgradnja prvih dveh /ekološkega in ekonomskega/ pa je socialna, katerega osnovni namen je, da v celoti postavi v ospredje človeka, oziroma skupine ljudi ter njihovo reagiranje v okolju z različnimi ekološkimi kvalitetai, ki se odraža v vplivu spremenjenih komponent naravnega in antropogenega subsistema na podamezna področja socialnega življenja družbe. Raziskave, ki vključujejo socialne ocene razlik v življenjskem okolju lahko imenujemo tudi "socialna ekologija". Socialne posledice negativnih vplivov se časovno pojavljajo na treh nivojih:

- neposredne, kratkotrajne
- postopne, dalj časa trajajoče, njihovi učinki so lahko po vidni tudi šele po določenem času

- daljnosežne, ki šele čez nekaj let pokažejo svoje učinke in predvsem negativne vplive na razvoj gospodarstva.

V prvi fazi raziskovalne naloge so bile že tudi nakazane nekatere osnovne značilnosti razlik v kvaliteti bivalnega okolja med posameznimi območji, oziroma naselji velenjske občine na osnovi notranjih faktorjev, ki pogojujejo neenakosti v bivalnem okolju /vrsta hiše, oziroma stanovanja, velikost stanovanja, opremljenost, starost/. Sedanje raziskave pa naj bi pokazale kakšne pa so razlike že znotraj mesta samega in to na primeru Velenja in Šoštanja. Poleg notranjih faktorjev pa so bili pri izbiri sorodnih območij odločujoči še zunanji /bližina industrijskih objektov, gostota hiš, onesnažen zrak, bližina rušilnega območja/. Oboji notranji in zunanji faktorji pa imajo skupen pomen pri oblikovanju socialno-ekonomskih in demografskih karakteristik skupin prebivalstva v določenem bivalnem okolju, to so skupine s podobnimi možnostmi, hotenji in reagiranji v prostoru. Te skupine prebivalstva - socialne skupine - pa niso le nosilci osnovnih življenjskih funkcij /delo, bivanje, oskrba, potrošnja, izobraževanje, odmor, komuniciranje/, ampak so tudi nosilci prostorskih procesov.

Z razvojem mesta se prične spreminjati tudi njegova funkcija, s tem pa se spreminja tudi njegova struktura in fiziognomija, z večanjem obsega pa se pospešuje še heterogenost, oblikujejo se posamezni mestni deli - četrti. Tam, kjer se jačajo sekundarne dejavnosti in ponekod celo terciarne in kvartarne, začne vpadata stanovanjska funkcija, prine se proces oddaljevanja sfere bivanja od sfere dela. V te horizontalne premike pa je vključen le del prebivalstva, ki je ekonomsko dovolj močan, da je horizontalen /prostorski/ premik nadaljevanje ali posledice vertikalnega /ekonomskega/.

Razvoj mesta in širjenje urbanizacije torej ne pomeni samo fizično rast neke aglomeracije, ampak sproži številne prostorske, družbene, ekonomske in socialne premike, ki včasih vodijo h koncentraciji prebivalstva, drugje pa zopet k razseleovanju.

Migracijska labilnost območja je pospešena:

- zaradi hitrega razvoja proizvodjalnih sredstev, kar povzroča močan priliv prebivalstva s podeželja v mesta in izboljšanje ekonomskega položaja prebivalstva, kar močno vpliva na oblikovanje stanovanjskega prostora v mestu;
- zaradi naglega razvoja prometnih sredstev, ki je močno povezal mestni prostor z izvenmestnim, bivša predmestja prevzemajo stanovanjsko funkcijo /10/.

Različni deli mesta postajajo bolj, oziroma manj privlačni za bivanje. Privlačnost bivalnega okolja je zelo elastičen pojem. Bivalno okolje, ki je za določeno skupino ljudi skrajno neprivlačno, neprimerno za bivanje, je lahko za druge sprejemljivo že ob manjših spremembah, ali celo brez njih; običajno je v takem bivalnem okolju cena stanovanja tista, ki privlači določene skupine prebivalcev. Cena stanovanja je pravzaprav odraz vrednotenja več elementov: hiše, nadstropja, mestnega dela, mesta kot celote, tudi koncentracija ostalih dejavnosti, kot so oskrba, promet in tako dalje povzročajo konflikte z uporabniki bivalnega okolja. Čeprav razvoj v zadnjih desetletjih nakazuje, da se sfera bivanja vedno bolj oddaljuje od sfere dela, je kljub temu še vedno velik del mestnega jedra namenjen bivanju in mora to bivalno okolje zadostiti tudi ekonomskim in ekološkim potrebam prebivalstva. Ekonomska baza je za mesto kot celoto večinoma zagotovljena, nikakor pa ni statična,

s svojim nenehnim spreminjanjem in razvojem pogojuje kvaliteto bivalnega okolja in neposredno vpliva na ekološke pogoje /onesnaženje zraka, vode, hrup, kvaliteta hiš, smacija mestnih delov, komunalna opremljenost/. Oba faktorja: ekonomski in ekološki pa pogojujeta socialni standard prebivalstva, ki vključuje kvaliteto življenja, socialno zadovoljstvo, socialni položaj prebivalstva.

Mnogi tuji pa tudi jugoslovanski avtorji so skušali čim kompleksneje raziskati na eni strani genezo razvoja posameznih mestnih delov, kot tudi sedanje ekološke in ekonomske vzroke, ki vodijo k heterogenosti v kvaliteti bivalnega okolja znotraj mesta. Študij ustrezne literature nam je pokazal, da je socialna ekologija zelo različno interpretirana na eni strani v zahodno evropskih in ameriški literaturi, kjer ugotavljajo, da imajo neenakosti med posameznimi deli mesta razredni značaj in se v mnogih mestih iz leta v leto le še stopnjujejo. Tam velja pravilo, da je v mestu del slabše kvalitete razmeroma lahko priti, iz njega pa se zelo težko preseliš.

V vzhodno evropskih študijah pa poudarjajo, da je naloga socialne ekologije le pri ocenjevanju: socialnih omejevanj za izbor ekonomskih variant, socialnih izgub delovnih dni zaradi obolelosti kot posledica onesnaženega zraka ali vode, kot osnova za omejevanje mestnih con z različnimi sanitarno-higienskimi in estetskimi pogoji, izgube časa za potovanje do območij, kjer je mogoča rekreacija in razvedrilo. Iz vsega tega lahko sklepamo, da sovjetski geografi in za njimi tudi geografi drugih vzhodno-evropskih držav ne priznavajo obstoja socialnih skupin prebivalstva in tudi ne s tem povezane prisotnosti razlik v kvaliteti bivalnega okolja.

Nekatere raziskave, ki so jih opravili na primeru slovenskih mest kažejo na to, da se heterogenost v kvaliteti bivalnega

okolja stopnjuje tudi v naših mestih. H

Sledimo hitrim spremembam, ko se s pospešeno družbeno, posebno pa še individualno gradnjo vedno več ljudi seli iz mesta in s tem še potencirajo stagnacijo ali celo nazadovanje starih mestnih jeder, kjer ostajajo ali kamor prihajajo skupne ljudi, ki nimajo finančnih možnosti, niti interesa za sanacijo in tako se kvaliteta bivalnega okolja iz leta v leto le še slabša. Tu gre v prvi meri opozoriti na pomembnost sanacij kot najboljše rešitve, čeprav je znano, da le-te zahtevajo velika finančna sredstva. Vsi ostali premiki, s tem mislimo na vertikalno, oziroma socialno-ekonomsko mobilnost, ki ji praviloma sledi še horizontalna-prostorska, ustrezajo le začaran krog; v izpraznjena stanovanja se zopet naselijo ekonomsko šibkejša socialna skupine ljudi in tako bivalno okolje ne pridobi na kvaliteti.

Osnovna karakteristika zmanjšane vrednosti bivalnega okolja se odraža v tem, da ima večji del prebivalstva neustrezen odnos do okolja, tu mislimo odklonilen, ali popolnoma pasiven odnos do svojega bivalnega okolja, vendar se s spreminjanjem družbenega in osebnega standarda spreminjajo tudi zahteve prebivalstva.

S hitrim razvojem industrializacije in urbanizacije ter z negativnimi učinki teh dejavnosti je pri razrednotenju bivalnega okolja vedno večji pomen dobivala onesnaženje okolja. Če obstajajo ponekod relativno slabi neposredni odnosi med kvaliteto okolja in mestnimi karakteristikami, potem moramo poudariti, da je pri urbani rabi prostora ravno obratno. Mesto, orientirano na jedro in radialno strukturo

prometa ima intenzivneje izrabljen prostor ter nižjo stopnjo onesnaženosti kot razpršena mesta z razpršeno urbanizacijo in industrijo.

Za tovrstne raziskave obstajata v literaturi dva alternativna, vendar hkrati komplementarna pristopa. Prvi se ukvarja z razvojem subjektivnih socialnih kazalcev, ki temeljijo na neposrednem kontroliranju počutja in reagiranja prebivalstva. Druga pa se naslanja na neposredno merjenje in uporabi zbranih podatkov na izbranem območju.

Raziskovalci socialne ekologije po svetu uporabljajo več metod za zbiranje podatkov o socialno-ekonomskih karakteristikah prebivalstva:

- 1 - zbiranje informacij iz mase dosegljivih podatkov, ki jih zbirajo posamezne specializirane inštitucije,
- 2 - standarizirane ponavljajoče se raziskave, ki se ponavljajo v krajših časovnih intervalih;
- 3 - sistem družbenih kazalcev: to so poskusi, da bi razvili sistem merjenja socialnih kazalcev kvalitete življenja;
- 4 - raziskave o kvaliteti življenja: raziskave s pomočjo anketiranja, ki lahko zajamejo vso populacijo v izbrani sondi, ali pa le vzorčno anketiranje;
- 5 - socialna poročila so najstarejša oblika interpretacije strukture in oblike določenega področja življenja, kjer so uporabljene najboljše informacije.

Naše raziskave in izkušnje nam potrjujejo, da je najprimernejša metoda v socialni ekologiji v bistvu kombinacija zbiranja obstoječih podatkov, ki jih zbirajo posamezni uradi /demografska statistika, statistika za kvaliteto stanovanj, opremljenost stanovanj/, anketiranje /s pomočjo

katerega se najlaže ugotovijo subjektivni socialni parametri/ in kartizacije izrabe mestnega prostora /vazidanost kvaliteta in funkcionalnost ter z fiziognomijo zgradb.

Naslednja shema ponazarja osnovni pristop na socialno ekologijo mestnih predelov.

ANALIZA MESTNEGA DELA

IZRABA ZEMLJE

ANALIZA GOSPODARSKIH
DEJAVNOSTI

OCENA FIZIČNO-
GEOGRAFSKIH OSNOV

SOCIALNO-GEOGRAFSKA
ANALIZA MESTNEGA DELA

SOCIALNO-EKONOMSKA
ANALIZA PREBIVALSTVA

DEMOGRAFSKA
ANALIZA

STRUKTURA IN KVA-
LITETA STANOVANJ

a/ število članov gos-
podinjstev

a/ gostota

a/ gostota stanovanj

b/ zaposlitev

b/ starostna
struktura

b/ tip stanovanj

c/ izobrazba

c/ spolna
struktura

c/ starost hiše

d/ dohodek

d/ regionalna
struktura

d/ velikost stanovanj

e/ opremljenost gospo-
dinjstev

e/ migrafijska obe-
ležja

e/ komunalna infrastruk-
tura

SOCIALNE SKUPINE PREBIVALCEV

1/ odnos socialnih skupin
prebivalstva do bivalnega
okolja

2/ Odnosi socialnih skupin
prebivalstva do fizičnih
elementov degradacije
okolja

2. DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBČINE VELENJE

Pri opredeljevanju kvalitete bivalnega okolja v naseljih Velenje, Šoštanj in Družmirje, oziroma v posameznih predelih teh naselij ne moremo mimo nekaterih osnovnih demogeografskih značilnosti občine Velenje. Te značilnosti bi lahko strnili v naslednje ugotovitve:

1. Velenjska občina predstavlja s 182 km² površine 0,8 % površine SR Slovenije, s 36.455 prebivalci pa 2,1 % slovenskega prebivalstva /leta 1979/.

Povprečna gostota prebivalstva občine je 200 prebivalcev na km², kar je približno enkrat več od povprečne gostote prebivalstva v SR Sloveniji.

2. Prebivalstvo občine Velenje je izredno hitro naraščalo. V obdobju 1962-1975 je znašal indeks rasti prebivalstva občine 127 in je bil večji od slovenskega povprečja /SR Slovenija 110/. Občina Velenje je spadala v tem obdobju po rasti števila prebivalcev med prvih pet slovenskih občin.

Indeks rasti prebivalstva v občini Velenje je bil v obdobju 1961-1977 v primerjavi z ostalimi slovenskimi občinami manjši samo od občine Ljubljana-Moste-Polje /indeks 181/, Ljubljana-Šiška /indeks 170/ in Ljubljana-Bečigrad /indeks 163/. Za občino Velenje je ta indeks znašal 153.

V celotnem povojnem obdobju /1948-1979/ se je število prebivalcev občine Velenje podvojilo /indeks 209/.

3. Vzporedno z večanjem števila prebivalcev se je povečevalo tudi število zaposlenih v občini. Od leta 1960 se je povečalo število zaposlenih od 6.860 na 21.634 zaposlenih v letu 1978 /indeks 1960-1978 je bil 317/. V SRS je izražala samo občina Ljubljana-Center večje povečanje

števila zaposlenih. Največjo rast števila zaposlenih sta predstavljali v občini osnovni nosilki gospodarskega razvoja: industrija in rudarstvo /indeks rasti 1960-1978 je znašal 317/.

4. Prebivalci mesta Velenje in Šoštanja so predstavljali leta 1971 1,8 %, oziroma 0 5 % vseh prebivalcev v slovenskih mestih.

Poseben položaj v rasti števila prebivalcev izraža mesto Velenje. Število prebivalcev se je med leti 1948-1971 povečalo kar za sedemkrat. V primerjavi z ostalimi mesti v SR Sloveniji je to pomenilo trikrat večje povečanje števila mestnih prebivalcev.

Indeks rasti prebivalcev Velenja je znašal v obdobju 1948-1975 okoli 850. Nova Gorica, ki je bila med slovenskimi mesti v istem obdobju na drugem mestu po rasti števila prebivalcev je imela indeks 300. V celotnem povojnem obdobju /1948-1979/ se je število prebivalcev Velenja povečalo za enajstkrat /indeks 1948-1979 je znašal 112 %/. Tak razvoj v rasti števila prebivalcev ni doživelo v povojnem obdobju nobeno slovensko mesto.

5. Povprečna letna stopnja rasti števila prebivalcev je bila v obdobju 1961-1971 za Velenje 6,9, za vsa ostala slovenska mest pa 5,0.

V letu 1979 je v velenjski občini živel 36.455 prebivalcev.

Na območju krajevnega urada Velenje, ki obsega petnajst krajevnih skupnosti občine Velenje je živel 25.420 prebivalcev ali 69,7 % vseh prebivalcev občine. Na območju krajevnega urada Šmartno ob Paki je živel 2.430 prebivalcev ali 6,7 % vseh prebivalcev. Na območju krajevnega urada Šoštanj, ki obsega osem krajevnih skupnosti občine Velenje, pa je živel 8.605 prebivalcev ali 23,6 % vseh prebivalcev velenjske občine.

Med petindvajsetimi krajevnimi skupnostmi občine Velenje so bile najbolj obljudene krajevne skupnosti na območju mesta Velenja. V krajevnih skupnostih Velenje-Konovo, Velenje-Pesje, Velenje-Stara vas, Velenje-Stara Velenje, Velenje-Šalik, Velenje-Šmartno je živel 59,2 % vseh prebivalcev občine. V krajevni skupnosti Šoštanj je živel 8,7 %, v krajevni skupnosti Družmirje-Gaberke pa 3,0 % vseh prebivalcev velenjske občine. Tako je v krajevnih skupnostih na območju dveh mestnih naselij Velenja in Šoštanja živel leta 1979 več kot 67 % vsega prebivalstva občine Velenje.

TABELA: ŠTEVILO PREBIVALCEV V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH OBČINE VELENJE 1979

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO PREBIVALCEV	%
1 BEVČE	185	0,5
2 BELE VODE	270	0,7
3 CIRKOVCE	216	0,6
4 DRUŽMIRJE-GABERKE	1.034	3,0
5 GORENJE	851	2,3
6 LOKOVICA	669	1,8
7 PAKA PRI VELENJU	562	1,5
8 PLEČIVEC	375	1,0
9 PODKRAJ-KAVČE	834	2,3
10 RAVNE	1.011	2,8
11 SKORNO-FLORIJAN	877	2,9
12 ŠENTILJ	843	2,3
13 ŠKALE	966	2,6
14 ŠMARTNO OB PAKI	1.579	4,3
15 ŠOŠTANJ	3.155	8,7
16 TOPOLŠICA	1.164	3,2
17 VELENJE-KONOVO	1.004	2,8
18 VELENJE-PESJE	1.305	3,6

19 VELENJE-STARA VAS	945	2,6
20 VELENJE-STARO VELENJE	1.236	3,9
21 VELENJE-ŠALEK	3.197	8,8
22 VELENJE CENTER-DESNI BREG	7.424	20,4
23 VELENJE CENTER-LEVI BREG	4.849	13,3
24 VELENJE-ŠMARTNO	1.568	4,3
25 RAVODNJE	336	0,9
S K U P A J :	36.455	100,0

Leta 1979 je živel v petindvajsetih krajevnih skupnostih velenjske občine povprečno 1.458 prebivalcev.

Posamezne krajevne skupnosti obsegajo različno število naselij, oziroma različne dele posameznih naselij. Samo naselje Velenje prištevamo h krajevnim skupnostim Velenje Center-Desni breg, Velenje Center- Levi breg, Velenje-Stara vas in Velenje-Staro Velenje, ki spadajo pod krajevni urad Velenje. Krajevna skupnost Šoštanj sovpada z naseljem Šoštanj, ki spada pod Krajevni urad Šoštanj. Naselje Družmirje pa sodi skupaj z naselji Gaberke in Ravne v Krajevno skupnost Dražmirje-Gaberke.

V mestu Velenju je živel 43,9 % vsega prebivalstva občine Velenje /16.006 prebivalcev/, v Šoštanju 8,7 % ali 3.155 prebivalcev, v Družmirju pa 1,1 % ali 408 prebivalcev. V dveh mestnih naseljih Velenje in Šoštanj je živel leta 1979 52,6 % celotnega prebivalstva velenjske občine.

TABELA: ŠTEVILO PREBIVALCEV V NASELJIH OBČINE VELENJE 1979

NASELJE	ŠTEVILO PREBIVALCEV	%
1 ARNAČE	243	0,7
2 BELE VODE	270	0,7
3 BEVČE	255	0,7

4 DRUŽMIRJE	408	1,1
5 GABERKE	585	1,6
6 GAVCE	228	0,6
7 GORENJE	124	0,3
8 HRASTOVEC	320	0,9
9 KAVČE	288	0,8
10 KONOVO	907	2,5
11 LAZE	335	0,9
12 LOKOVICA	669	1,8
13 LOPATNIK	71	0,2
14 LOŽNICA	102	0,3
15 MALI VRH	243	0,7
16 PAKA PRI VELENJU	343	0,9
17 PAŠKA VAS	218	0,6
18 PAŠKI KOZJAK	148	0,4
19 PESJE	1.062	2,9
20 PLEŠIVEC	375	1,0
21 PODGORA	202	0,6
22 PODGORJE	154	0,4
23 PODKRAJ PRI V.	546	1,5
24 PRELOGE	89	0,2
25 RAVNE	1.052	2,9
26 REČICA OB P.	338	0,9
27 SILOVA	163	0,4
28 SKORNO	203	0,6
29 SKORNO PRI Š.	366	1,0
30 SLATINA	147	0,4
31 SV.FLORJAN	511	1,4
32 ŠALEK	3.143	8,6
33 ŠENTVID PRI R.	61	0,2
34 ŠKALE	726	2,0
35 ŠK.CIRKOVCE	128	0,4
36 ŠM.CIRKOVCE	105	0,3
37 ŠMARTNO OB P.	497	1,4
38 ŠOŠTANJ	3.155	8,7
39 TOPOLŠICA	1.164	3,2
40 VELENJE	16.006	13,9
41 VELIKI VRH	230	0,6
42 ZAVODNJE	275	0,8

SKUPAJ 36.455 100,0

V občini Velenje je bilo v letu 1979 od 36.455 prebivalcev 50,1 % moškega in 49,9 % ženskega prebivalstva. Starostna struktura prebivalstva je izredno ugodna, saj je okoli 45 % prebivalcev mlajših od šestindvajset let. Okoli 49 % prebivalcev je starih od 26-65 let, nad 66 let pa je približno le 6 % prebivalcev.

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALCEV OBČINE VELENJE

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	2.506	2.411	4.917
8 - 15	2.324	2.263	4.587
16-25	3.489	3.556	7.045
26- 65	9.118	8.645	17.763
66- 83	759	1.299	2.008
nad 84	50	85	135
SKUPAJ	18.246	18.209	36.455

Ženskega in moškega mladega prebivalstva /od 0 - 25 let/ je približno enako /okoli 45 %/. Nekaj več je moškega prebivalstva v starostni kategoriji od 26 - 65 let /50,0 %/, žensko prebivalstvo je zastopano z 47,4 %.

V starostni kategoriji nad 66 let pa je več ženskega prebivalstva /7,5 %/, kot moškega prebivalstva /4,5/.

Ta starostna in spolna struktura velja za celotno prebivalstvo občine Velenje. V posameznih krajevnih skupnostih in posameznih naseljih pa se ta podoba nekoliko spreminja, čeprav lahko ugotovljamo nekatere sorodne značilnosti.

Pri naši nadaljnji analizi nas zanimajo predvsem krajevne skupnosti na območju naselja Velenje, Šoštanj in Družmirja.

V okviru krajevnih skupnosti Velenje Center - Desni breg, Velenje Center - Levi breg, Velenje - Stara vas, Velenje - Staro Velenje in Velenje-Šmartno, ki v veliki meri sovpadajo s samim naseljem Velenje je bila starostna in spolna struktura naslednja:

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA ZA KS VELENJE CENTER - DESNI BREG 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	535	567	1.102
8 - 15	451	426	877
16 - 25	853	762	1.615
26 - 65	1.857	1.672	3.529
66 - 83	108	163	271
nad 84	7	16	23
SKUPAJ	3.818	3.606	7.424

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALCEV KS VELENJE-CENTER - LEVI BREG 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	457	389	846
8 - 15	391	375	766
16 - 25	299	366	665
26 - 65	1.248	1.252	2.500
66 - 83	20	51	71
nad 84	∅	1	1
SKUPAJ	2.415	2.434	4.849

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA KS VELENJE
- STARA VAS 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	61	53	114
8 - 15	34	42	76
16 - 25	113	98	211
26 - 65	248	226	474
66 - 83	27	41	68
nad 84	1	1	2
SKUPAJ	484	461	945

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA KS
VELENJE - STARO VELENJE 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	94	83	177
8 - 15	63	70	133
16 - 25	117	117	234
26 - 65	305	304	609
66 - 83	31	49	80
nad 84	1	2	3
SKUPAJ	611	625	1.236

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA KS
VELENJE - ŠMARTNO 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	66	54	120
8 - 15	84	84	168
16 - 25	177	181	358
26 - 65	420	430	850
66 - 83	25	40	65
nad 84	3	4	7
SKUPAJ	775	793	1.568

Moško prebivalstvo je prevladovalo v krajevnih skupnostih Velenje - Stara vas in Velenje Center-Desni breg /51,2 % in 51,4 %/, v ostalih krajevnih skupnostih prevladuje žensko prebivalstvo. Vendar je v vseh primerih bila ta prevlada tako v absolutnih ševilkah, kot v deležih izredno skromna. Največji delež predšolskih otrok je bilo v krajevni skupnosti Velenje Center - Levi breg /17,4 %/ najmanjši pa v Krajevni skupnosti Velenje - Šmartno. Krajevna skupnost Velenje - Šmartno je imela tudi skupaj s krajevno skupnostjo Velenje-Stara vas najmanjši delež mladega prebivalstva do 25 let starosti /42 %/. Največ mladega prebivalstva /49 % in 47 %/ sta imeli krajevni skupnosti v središču Velenja. Velenje Center- Desni breg in Velenje Center - Levi breg. Krajevni skupnosti Velenje- Stara vas in Velenje - Stara Velenje sta po številu prebivalcev starejših od 66 let v najslabšem položaju, kljub temu, da je ta delež relativno m zelo nizek /7,4 % in 6,7 %/.

Za krajevno skupnost Šoštanj in Družmirje - Gaberka pa je bila leta 1979 starostna in spolna struktura prebivalcev naslednja:

TABELA STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA KS ŠOŠTANJ 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	189	187	376
8 - 15	168	171	339
16 - 25	282	287	569
26 - 65	771	787	1.558
66 - 83	95	187	282
nad 84	10	11	22
SKUPAJ	1.515	1.640	3.155

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALSTVA KS
DRUŽMIRJE - GABERKE 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	74	76	150
8 - 15	56	49	105
16 - 25	117	128	245
26 - 65	229	212	441
66 - 83	36	50	86
nađ 84	5	2	7
SKUPAJ	517	517	1.034

Od omenjenih krajevnih skupnosti sta imela Šoštanj in Družmirje - Gaberke relativno najslabšo starostno strukturo prebivalstva. Delež mladega prebivalstva do 25 let starosti je bil v krajevni skupnosti Šoštanj najnižji od že omenjenih krajevnih skupnosti. SŽnašal je le 41 %. Na drugi strani pa je bil delež starega prebivalstva nad 66 let starosti tudi največji in je znašal 10 %. Krajevna skupnost Družmirje je imela nekoliko ugodnejši delež mladega prebivalstva /48 %/, relativno izredno veliko pa ostarelega prebivalstva /9,3 %/.

Znotraj teh krajevnih skupnosti so bila posamezna naselja v večji ali manjši meri identična z obstoječo starostno in spolno strukturo. To velja v prvi vrsti za Šoštanj, saj pokriva krajevna skupnost Šoštanj celotno naselje. Za naselje Velenje in Družmirje pa je bila struktura prebivalcev nekoliko drugačna.

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALCEV NASELJA
DRUŽMIRJE 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	38	37	75
8 - 15	10	11	22
16 - 25	53	71	106

26 - 65	92	64	156
66 - 83	11	16	27
nađ 84	3	1	4
SKUPAJ	207	201	408

Za razliko od krajevne skupnosti Družmirje-Gaberke je imelo naselje Družmerje večji delež mladega prebivalstva do 25 let starosti /50,0 %/. Večji delež prebivalcev je zastopanih v starostni kategoriji od 0 - 7 let /18,4 % v primerjavi 14,5 %/ in v starostni kategoriji od 16 - 25 let /26,0 % v primerjavi z 24,0 %/. Delež ostarelega prebivalstva starega nad 66 let pa je nekoliko manjši v naselju Družmirje /8,0 % v primerjavi z 9,3 %/.

Po deležu mladega prebivalstva do 25 let starosti je bilo naselje Velenje podobno starostni strukturi v krajevni skupnosti Velenje Center - Levi breg. Delež mladega prebivalstva v naselju Velenje je znašal 47 %. V Krajevnih skupnostih Velenje-Stara vas, Velenje - Staro Velenje in Velenje - Šmartno je bil ta delež manjši od deleža v naselju:

TABELA: STAROSTNA IN SPOLNA STRUKTURA PREBIVALCEV NASELJA VELENJE 1979

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0 - 7	1.213	1.146	2.359
8 - 15	1.026	998	2.024
16 - 25	1.555	1.524	3.079
26 - 65	4.089	3.900	7.989
66 - 83	200	320	520
nađ 84	11	24	35
SKUPAJ	8.094	7.912	16.006

3. ZNAČILNOSTI STANOVANJSKIH ZGRADB V OBČINI VELENJE

V občini Velenje je bilo leta 1979 od 4.270 stanovanjskih, počitniških, poslovnih in garažnih zgradb 3.686 stanovanjskih zgradb ali približno 86,0 % s skupno 577.239 m² površine. Na območju krajevnega urada Velenje je bilo 1.903 stanovanjskih zgradb ali 51,5 % vseh stanovanjskih zgradb v občini. Na območju Krajevnega urada Šmartno ob Paki je bilo 535 stanovanjskih zgradb, ali 14,5 %, na območju krajevnega urada Šoštanj pa je bilo 1.248 stanovanjskih zgradb, ali 34,0 % vseh stanovanjskih zgradb občine Velenje. V skladu s številom stanovanjskih zgradb je bila tudi njihova skupna površina. Na območju Krajevnega urada Velenje je znašala ta površina 404.115 m², na območju Krajevnega urada Šmartno ob Paki 42.860 m², na območju Krajevnega urada Šoštanj pa 130.264 m². Izraženo v odstotkih je to 70,0 %, 7,0 % in 23,0 %.

V posameznih krajevnih skupnostih občine Velenje pa je bilo stanje 1979 naslednje:

TABELA: ŠTEVILO IN POVRŠINA STANOVANJSKIH ZGRADB V KS OBČINE VELENJE 1979

KRAJEVNA SKUPNOST	ŠTEVILO %		POVRŠINA V m ² %	
1. BELE VODE	∅		∅	
2. BEVČE	41	1,1	3.068	0,5
3. CIRKOVCE	1	0,03	63	0,01
4. DRUŽMIRJE-GABERKE	157	4,3	12.324	2,1
5. GORENJE	183	5,0	14.012	2,4
6. LOKOVICA	138	4,0	9.947	2,0
7. PAKA PRI V.	30	0,1	2.520	0,4
8. PLEŠIVEC	1	0,03	65	0,01
9. PODKRAJ-KAVČE	140	4,0	12.018	2,1
10. RAVNE	157	4,3	14.641	3,0

11. SKORNO-FLORJAN	120	3,3	10.446	2,0
12. ŠENTILJ	147	4,0	12.241	2,1
13. ŠKALE	165	4,5	16.858	3,0
14. ŠMARTNO OB PAKI	352	10,0	28.848	5,0
15. ŠOŠTANJ	405	11,0	60.109	10,4
16. TOPOLŠICA	202	5,5	18.352	3,2
17. VELENJE-KONOVO	178	5,0	20.885	4,0
18. VELENJE- PESJE	215	6,0	24.630	4,3
19. VELENJE- STARA VAS	114	3,1	18.457	3,2
20. VELENJE-STARO V.	136	4,0	20.063	9,5
21. VELENJE-ŠALEK	114	3,1	49.131	9,0
22. VELENJE CENTER DB.	253	7,0	108.161	19,0
23. VELENJE-CENTER LB	58	2,0	71.581	12,4
24. VELENJE-ŠMARTNO	321	9,0	45.164	8,0
25. ZAVODNJE	58	2,0	3.655	1,0
SKUPAJ	3.686	100,0	577.239	100,0

Krajevne skupnosti Šoštanj, Šmartno ob Paki in Velenje-Šmartno so imele največji delež stanovanjskih zgradb v primerjavi s celotnim številom stanovanjskih zgradb v velenjski občini /11,0 % in 10,0 %/. Po obsegu stanovanjskih prostorov pa je bila daleč na prvem mestu krajevna skupnost Velenje Center - Desni breg, z 108.161 m² stanovanjskih površin, oziroma 19,0 % vseh stanovanjskih površin v občini. Sledili sta ji Krajevni skupnosti Velenje Center - Levi breg z 91.581 m² /12,4 %/ - Šoštanj z 60.109 m² /10,4 %/.

Na enega prebivalca občine Velenje je tako leta 1979 odpadlo približno 16,0 m² stanovanjske površine. Najugodnejše razmere so bile na območju Krajevnega urada Šmartno pri Paki, kjer je ta vrednost znašala povprečno 18,0 m² na prebivalca, najslabša pa na območju krajevnega urada Šoštanj z povprečno 15,1 m² na prebivalca.

Nad občinskim povprečjem so bile naslednje krajevne skupnosti:

1. Velenje - Šmartno	29,0 m ²	prebivalca
2. Velenje - Konovo	21,0 m ²	prebivalca
3. Velenje - Stara vas	20,0 m ²	prebivalca
4. Šoštanj	19,1 m ²	prebivalca
5. Velenje - Pesjež	19,0 m ²	prebivalca
6. Šmartno ob Paki	18,3 m ²	prebivalca
7. Škale	17,5 m ²	prebivalca
8. Bevče	17,0 m ²	prebivalca
9. Gorenje	16,4 m ²	prebivalca
10. Velenje-Staro Velenje	16,2 m ²	prebivalca

V Krajevni skupnosti Topolšica je bila ta vrednost enaka občinskemu povprečju, v vseh ostalih krajevnih skupnostih občine pa so bile te vrednosti nižje od 16,0 m² stanovanjskih površin na prebivalca.

V okviru krajevnih skupnosti Družmirje-Gaberke je bilo leta 1979 v naselju 42 stanovanjskih zgradb, kar je predstavljalo okoli 27 % vseh stanovanjskih zgradb v krajevni skupnosti. Podoben delež /26,2 %/ predstavlja naselje Družmirje tudi v stanovanjski površini celotne krajevnih skupnosti. Na enega prebivalca naselja Družmirje odpade povprečno 8,0 m² stanovanjske površine. V celotni krajevni skupnosti odpade na prebivalca povprečno 12,0 m² stanovanjske površine.

Celotno naselje Velenje je predstavljalo z 880 stanovanjskimi zgradbami 24,0 % vseh stanovanjskih zgradb v občini, 263.145 m² stanovanjskih površin pa celo 46,0 % vseh stanovanjskih površin v občini. Povprečna stanovanjska površina na enega prebivalca Velenja je znašala 16,4 m².

Naselje Šoštanj je imelo v primerjavi z Družmirjem in Velenjem 19,1 m² stanovanjske površine na enega prebivalca.

Leta 1979 je bilo v občini Velenje izgrajenih 1.200 stanovanjskih zgradb pred II. svetovno vojno. To je predstavljalo več kot 32 % vseh stanovanjskih zgradb v občini. 228 zgradb ali 6,0 % je bilo starih od 26 - 35 let, 553 zgradb ali 14,5 % je bilo starih od 16 - 25 let, 1.461 zgradb ali 40,0 % je bilo starih od 6-15 let, 244 zgradb ali 7,0 % pa je bilo izgrajenih v zadnjih petih letih.

Največ stanovanjskih zgradb, ki so stare več kot 36 let je bilo izgrajenih na območju Krajevnega urada Velenje /19,0 %/ in Krajevnega urada Šoštanj /15,6 %/.

TABELA: STAROSTNA STRUKTURA STANOVANJSKIH ZGRADB NA OBMOČJU KRAJEVNIH URADOV VELENJE, ŠMARTNO OB PAKI IN ŠOŠTANJ V OBČINI VELENJE 1979

STAROST STAVB	KU VELENJE		KU ŠMARTNO OB P.		KU ŠOŠTANJ	
0 - 5	162	8,5 %	34	6,0 %	48	4,0 %
6 - 15	999	51,5	122	23,0	340	27,2
16 - 25	259	14,5	89	17,0	205	16,4
26 - 35	88	5,0	28	5,0	112	9,0
nad 36	395	21,0	262	49,0	543	43,4
SKUPAJ	1.903		535		1.248	

Najugodnejša starostna struktura stanovanjskih zgradb je bila na območju Krajevnega urada Velenje, kjer je bilo več kot 60 % stanovanjskih zgradb mlajših od 15 let. Na območju Krajevnega urada Šmartno ob Paki je bilo takih stanovanjskih zgradb okoli 30 %, na območju Krajevnega urada Šoštanj pa približno 31 %.

Največ starih stanovanjskih zgradb, izgrajenih pred I. svetovno vojno je bilo na območju Krajevnega urada Šmartno ob Paki 49,0 %, na območju Krajevnega urada Šoštanj pa 43,4 %.

V posameznih krajevnih skupnostih občine Velenje pa je bila leta 1979 starostna struktura stanovanjskih zgradb sledeča:

TABELA: STAROSTNA STRUKTURA STANOVANJSKIH ZGRADB V KS OBČINE VELENJE 1979

KRAJEVNA SKUPNOST	STAROST STANOVANJSKIH ZGRADB					SKUPAJ
	0 - 5	6 - 15	16 - 25	26 - 35	36	
1 BELE VODE	0	0	0	0	0	0
2 BEVČE	4	6	4	4	23	41
3 CIRKOVCE	0	1	0	0	0	1
4 DRUŽMIRJE-GABERKE	4	28	28	15	82	157
5 GORENJE	9	38	37	3	96	183
6 LOKOVICA	6	32	13	10	77	138
7 PAKA PRI V.	1	7	9	4	9	30
8 PLEŠIVEC	0	0	0	0	1	1
9 PODKRAJ-KAVČE	11	42	24	13	50	140
10 RAVNE	5	33	27	12	80	157
11 SKORNO-FLORJAN	8	36	21	10	45	120
12 ŠENTILJ	7	31	19	7	13	147
13 ŠKALE	10	53	35	17	50	165
14 ŠMARTNO OB P.	25	84	52	25	168	352
15 ŠOŠTANJ	7	141	74	44	139	405
16 TOPOLŠICA	12	52	38	14	86	202
17 VELENJE-KONOVO	26	104	13	3	32	178
18 VELENJE-PESJE	21	91	43	13	47	215
19 VELENJE-STARA VAS	9	30	38	6	31	114
20 VELENJE-STARO VELENJE	11	47	33	8	37	136
21 VELENJE-ŠALEK	42	24	9	7	32	114
22 VELENJE-CENTER DB.	2	243	8	0	0	253
23. VELENJE-CENTER LB.	2	50	3	1	2	58
24 VELENJE-ŠMARTNO	17	270	25	5	4	321
25 RAVODNJE	5	9	0	7	37	58
SKUPAJ	244	1.461	553	228	1.200	3.686

Najugodnejšo starostno strukturo stanovanjskih zgradb so imele leta 1979 krajevne skupnosti: Velenje-Konovo, Velenje-Šolek, Velenje-Center-Desni breg, Velenje Center - Levi breg in Velenje-Šmartno. V Krajevni skupnosti Velenje Center-Desni breg je bilo kar 97 % stanovanjskih zgradb v krajevni skupnosti mlajših od 15 let, v krajevni skupnosti Velenje-Center - Levi breg in Velenje-Šmartno pa okoli 90 %. V krajevni skupnosti Velenje-Konovo je bilo takih stanovanjskih zgradb približno 75 %, v krajevni skupnosti Velenje - Šalek pa 60,4 %. Najslabšo starostno strukturo stanovanjskih zgradb so imele krajevne skupnosti: Družmirje-Gaberke, Gorenje, Lokovica, Šentilj in Zavodnje. V teh krajevnih skupnostih je znašal delež stanovanjskih zgradb, ki so bile izgrajene pred I. svetovno vojno več kot 51 %.

Pri pregledu starostne strukture stanovanjskih zgradb za naselja Družmirje, Šoštanj in Velenje pa lahko zaključim

V naselju Družmirje je bilo več kot 82 % stanovanjskih zgradb v naselju izgrajenih pred II. svetovno vojno. Več kot 100 let starih zgradb je celo 39,3 %. Samo 3 % stanovanjskih zgradb v naselju je mlajših od 15 let.

V naselju Šoštanj je bil delež stanovanjskih zgradb, ki so mlajše od 15 let večje /37,2 %/ kot delež zgradb izgrajenih pred II. svetovno vojno /33,5 %/.

V naselju Velenje je bilo le okoli 8 % zgradb izgrajenih pred pred II. svetovno vojno, okoli 78 % stanovanjskih zgradb v Velenju pa je mlajših od 15 let.

OSNOVNE ZNAČILNOSTI BIVALNEGA OKOLJA NA PRIMERU POSAMEZNIH RAZISKOVALNIH OBMOČIJ V NASELJIH VELENJE, ŠOŠTANJ IN DRUŽMIR

Predhodni prikaz nekaterih demografskih značilnosti nekaterih značilnosti stanovanjskih zgradb v posameznih krajevnih skupnostih in naseljih v občini Velenje nam je bilo izhodišče za podrobnejšo analizo predelov znotraj naselja Velenje, Šoštanj in Družmirje. Pri tem smo upoštevali tudi nekatere splošne ugotovitve iz I. faze raziskovalne naloge Problematika življenjskega okolja v Velenjski kotlini.

V prvi vrsti smo poizkušali na osnovi razlik v kvaliteti bivalnega okolja po naseljih v občini Velenje in razlik v demografski in stanovanjski strukturi določiti strukturne lastnosti kvalitete bivalnega okolja znotraj samih mest.

V mestu Velenju, ki smo ga uvrstili med naselja v občini Velenje, kjer je kvaliteta bivalnega okolja najboljša, smo poizkušali ugotoviti ali obstajajo razlike v posameznih elementih bivalnega okolja znotraj nekaterih mestnih predelov. Obenem smo poizkušali opredeliti tudi razlike v odnosu Velenje kot primera modernega, povojnega naselja do ostalih dveh naselij Šoštanja in Družmirja.

Naselje Šoštanj je tudi spadalo prostorsko, glede na posamezne elemente bivalnega okolja v prvo skupino naselij z najboljšo kvaliteto bivalnega okolja. Vendar so nam že same demografske analize in analize stanovanjskih zgradb prikazale na nekatere negativne lastnosti samega naselja v odnosu do širših prostorskih struktur. Tudi tu nas je zanimalo dejansko stanje znotraj samega naselja, oziroma razlike med Šoštanjem in Velenjem.

Tako Velenje, kot Šoštanj sta bila uvrščena v naselja, kjer je kvaliteta bivalnega okolja najboljša. V to kategorijo smo uvrstili naselja, ki imajo naslednje skupne značilnosti:

1. Nad 70 % stanovanj v teh naseljih je bilo opremljenih z vodovodom in elektriko
2. Delež stanovanj v teh naseljih brez ustreznih komunalnih napeljav je bil manjši od 3 %.
3. Več kot 30 % stanovanj v teh naseljih je imelo urejene priključke na javno ali hišno kanalizacijo.
4. Delež gospodinjstev, ki uporabljajo pitno vodo iz javnega vodovodnega omrežja je bil večji kot 70 %, več kot 30 % stanovanj v teh naseljih je imelo kopalnico.
5. Več kot polovica stanovanj v naseljih je bila izgrajena po letu 1960.
6. Več kot 50 % delavcev v teh naseljih je bilo zaposlenih v sekundarnih dejavnostih.

Naselje Družmirje je v specifičnem položaju napram omenjenima Velenju in Šoštanju, saj leži neposredno na eksploatacijskem območju velenjskega lignita. Zato smo poizkušali vključiti v analizo tudi tisti del naselja Družmirja, ki je bil v letu 1979 še poseljen. Naselje Družmirje smo prištevali v skupino naselij s slabšimi bivalnimi pogoji. Posamezne značilnosti teh naselij so bile:

1. Med 41 in 70 % stanovanj v naseljih je bilo opremljenih z vodovodom in elektriko.
2. Od 3 do 10 % stanovanj v teh naseljih je bilo brez ustreznih komunalnih naprav.

3. Od 10 - 30 % stanovanj v teh naseljih je imelo urejene priključke na javno ali hišno kanalizacijo.
4. 50 - 70 % gospodinjstev v teh naseljih je dobivalo pitno vodo iz javnega vodovodnega omrežja, od 10 do 30 % stanovanj v teh naseljih je imelo kopalnico.
5. Gradnja novih stanovanj v teh naseljih je bila umirjena ali pa je celo stagnirala.
6. Pri aktivnem prebivalstvu v teh naseljih so prevladovali zaposleni v industriji.

5. POLOŽAJ POSAMEZNIH OBRAVNAVANIH DELOV NASELIJ VELENJE, ŠOŠTANJ IN DRUŽMIRJE

V naselju Velenje smo analizirali demografske in stanovanjsko strukturo na Kajuhovi, Partizanski, Celjski, Čopovi, Levstikovi in Čufarjevi cesti, Cesti na Jezero, Cesti I in II ter v Ulici V. Vlahoviča in v Bevčah.

V naselju Šoštanj smo opravili iste analize na Glavni trg in Trg svobode, na območju naselja Družmirje pa trideset obstoječih stanovanjskih zgradb.

Pri demografski analizi posameznih predelov naselij smo upoštevali:

1. - Število prebivalcev,
2. - Starostno strukturo prebivalcev
3. - Spolno sestavo prebivalcev
4. - Kraj rojstva prebivalcev
5. - Strukturo gospodinjstev
6. - kvalifikacijsko strukturo.

Pri strukturi stanovanjskih zgradb v posameznih predelih naselij pa smo upoštevali:

- 1.- Število stanovanjskih zgradb in število stanovanj
- 2.- starost stanovanj,
- 3.- velikost stanovanj,
- 4.- posamezne tipe stanovanj,
- 5.- število družinskih članov, ki žive v posameznih stanovanjih.

Med prvotnimi starimi naselitvenimi jedri smo analizirali demografske in stanovanjske razmere na Celjski in Partizanski cesti v Starem Velenju, ki je tipičen trg zaprt ob cesti, ki se razširja v tržni prostor. Na Celjski cesti ob vznožju Velenjskega gradu in ob vzhodnem robu industrijske cone.

Na Partizanski cesti pa tudi območje stisnjeno ob industrijsko cono ter Fako na eni strani ter južnim pobočjem Velenjske kotline /Straža/. Analiza na Partizanski cesti je vključevala tudi območje naselja Pesje, ob sami cesti in železniški progi, južno od jaška Preloge.

Na območju Novega Velenja, vzhodno od Starega jaška, ki je bil izgrajen takoj po vojni v obliki dolgih pritličnih hiš postavljenih v pravokotnik smo analizirali območje Kajuhove in Čufarjeve ceste.

Južno od Velenjskega jezera smo analizirali območje ob Čopovi in Levstikovi cesti ter Cesti na Jezero. To je tisti predel mesta Velenja na območju katerega je v začetku obdobja 1954 - 1959 izgradil rudnik trideset enodružinskih hiš.u

V soseski Šalek-VBevče smo analizirali nekatere individualne hiše na Cesti III in blokovne zgradbe v Ulici V.Vlahoviča in na Cesti II. To je soseska, ki se je pričela izgrajevati šele po letu 1974.

Na območju naselja Družmirje smo analizirali 30 stanovanjskih zgradb na območju severozahodno od Plevelovega jezera.

V Šoštanju pa smo analizirali območje ob osrednjih trgih, Glavnemu trgu in Trgu svobode.

Pri tem izboru posameznih območij za demografsko analizo in analizo stanovanjskih zgradb moramo omeniti, da ta izbor ni rezultat podrobnejših proučevanj naselitvenih struktur, marveč je zasnovan bolj na globalnem poznavanju stanja v teh naseljih. Po drugi strani pa je tudi rezultat dostopnosti, urejenosti in organiziranosti osnovnih podatkov, ki so nam jih posredovali službe skupščine občine Velenje. Posamezni zbrani podatki tudi niso med seboj primerljivi, zato tudi niso upoštewane celotne razmere /vse hišne številke/ na posa-

meznih delih cest, oziroma ulic. Tako smo upoštevali le tiste podatke, ki so bili medsebojno primerljivi nza vse že omenjene elemente strukture stanovanjskih zgradb. Demografske podatke vodi v občini matična služba, podatke o stanovanjih pa komunalni oddelek skupščine občine Velenje in Samoupravna stanovanjska skupnost.

Z raziskavo smo poizkušali ugotoviti tudi razlike v kvaliteti bivalnega okolja glede na vrednost stanovanj, izraženo s točkami. Pri točkovanju stanovanj so namreč upoštevani vsi elementi urejenega bivalnega okolja: površina stanovanja, starost, tekoča voda v stanovanju, kopalnica, stranišče, kvaliteta zgradbe in pa kvaliteta ožjega stanovanjskega območja. Vendar pa točkovanja kot pokazatelja za kvaliteto bivalnega okolja nismo mogli upoštevati zaradi:

- ocena kvalitete stanovanj je izražena za stanovanja v družbeni lasti s točkami in dinarsko vrednostjo 40 % stanarine
- oceno kvalitete stanovanj v privatni lasti pa je izražena v dinarski vrednosti stanovanja.

Tako enotna primerjava kvalitete stanovanj ni bila mogoča.

6. ANALIZA BIVALNIH RAZMER V POSAMEZNIH PREDELIH VELENJA, ŠOŠTANJA IN DRUŽMIRJA

Na območju Partizanske in Celjske ceste v Velenju smo opravili demografsko analizo za 744 prebivalcev, ki žive v 97 stanovanjskih zgradbah. Na Partizanski cesti je od 122 prebivalcev živel na tem območju 51,0 % moškega 49,0 % ženskega prebivalstva. Mladega prebivalstva starega od 0-25 let je bilo 46 %, prebivalstva starega nad 60 let pa 7 %. Kraj rojstva teh prebivalcev je bil večinoma /34,0 %/ izven občine Velenje. Pri tem moramo upoštevati, da je večina mladih, novorojenih prebivalcev rojenih v Slovenj Gradcu. Iz drugih republik živi tu več kot 28 % prebivalcev.

Med 69 gospodinjstvi je prevladoval enodružinski tip gospodinjstva /34,8 %/ in gospodinjstva s štirimi družinskimi člani.

Visok delež mladega prebivalstva, se je odražal tudi v zaposlitveni strukturi, oziroma kvalifikacijski strukturi zaposlenih, saj je bilo okoli 31,0 % prebivalcev predšolskih otrok, šoloobveznih in gimnazijcev ter študentov. Velik delež je bilo nekvalificiranih delavcev /27,3 %/, kvalificiranih pa je bilo 18,6 %.

Pri demografski analizi 572 prebivalcev na Celjski cesti smo ugotovili naslednjo sestavo:

Moških prebivalcev je bilo več kot polovica /52,0 %/, od tega več kot 44 % mlajšega od 26 let starosti. Ženski del prebivalcev je bil še mlajši, saj je bilo 48,0 % žensk mlajših od 26 let. Nad 60 let starih prebivalcev je bilo 8 %, starejših od 66 let pa 6,3 %. Nekaj manj kot polovica /47,0 %/

živečih na tem območju je bilo rojenih v sosednjih občinah, 20,3 % v občini Velenje, 18,2 % pa v drugih jugoslovanskih republikah in avtonomnih pokrajinah. Tudi na Celjski cesti so prevladovala gospodinjstva z enim družinskim članom /33,3 %/ ter gospodinjstva z štirimi družinskimi člani.

Med zaposlenimi prebivalci je bilo največ kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev /20,0 % in 27,0 %/. Bistvenih razlik v demografski strukturi in zaposlitveni strukturi upoštevane prebivalstva med Partizansko in Celjsko cesto v Velenju ni bilo.

Na območju Novega Velenja, vzhodno od Starega jaška smo analizirali na Kajuhovi in Čufarjevi cesti 31 stanovanjskih zgradb, kjer je živel 359 prebivalcev v 109 gospodinjstvih.

Na Kajuhovi ulici je živel od 288 prebivalcev 52,0 % ženskega in 48,0 % moškega prebivalstva. Delež mladega prebivalstva od 0 - 25 let starosti je znašal 45,3 %. Starega prebivalstva nad 60 let je bilo 7 %. V Velenjski občini je bilo zopet 19,4 % prebivalcev, 50,0 % je bilo rojenih v sosednjih občinah, 12,5 % se jih je doselilo iz drugih občin v SR Sloveniji, 16,3 % pa iz drugih republik.

Povprečno je imelo eno gospodinjstvo 3 družinske člane, prevladovala pa so gospodinjstva z dvema družinskimi člani /25,0 %/ in štirimi družinskimi člani /23,6 %/. Relativno velik delež /7,0 %/ je bil tudi delež gospodinjstev z več kot petimi družinskimi člani.

Nekvalificirani delavci so predstavljali 25,4 % v kvalifikacijski strukturi zaposlenih. Velik delež je bil gospodinj /16,3 %/.

Na Čufarjevi cesti smo opravili analizo za 71 prebivalcev, od tega 44,0 % moških in 56,0 % žensk, živečih v 20 gospodinjstvih s povprečno več kot 3 družinskimi člani. Delež mladega prebivalstva je bil izredno visok 60,0 %, nad 60 let starih prebivalcev pa ni bilo. Za 21,1 % teh prebivalcev je bilo mesto rojstva v občini Velenje, za 44,3 % pa v sosednjih občinah. Iz drugih republik je bilo 14,1 % prebivalcev. Večina 71 prebivalcev je živela v družinah s tremi, štirimi ali petimi člani.

Predšolskih, osnovnošolski, srednješolskih dijakov je bilo 42,3 %. V kvalifikacijski strukturi zaposlenih pa so prevladovali nekvalificirani delavci /27,0 %/ in gospodinje 17,0 %.

Tako na Kajuhovi, kot na Čufarjevi ulici prevladuje žensko prebivalstvo. Na Čufarjevi ulici živi več mladih prebivalcev, na Kakuhovi ulici pa več prebivalcev starih nad 60 let. Na Čufarjevi ulici so živela gospodinjstva s tremi, štirimi in petimi družinskimi člani. Takih gospodinjstev je bilo kar 75 %.

Južno od Velenjskega jezera smo proučevali demografske razmere na Čopovi in Levstikovi cesti ter Cesti na jezero. Analizirali smo 95 prebivalcev na tem območju, ki so živeli v 25 stanovanjskih zgradbah s 40 gospodinjstvih.

Med 40 prebivalci na Čopovi ulici je bilo 48,2 % moških in 51,8 % žensk. 36,0 % prebivalcev je bilo mlajših od 26 let, 17,5 % je bilo starih od 26-60 let, nad 61 let pa je bilo kar 46,5 % prebivalcev. Večina prebivalcev je bilo rojenih v sosednjih občinah /30,0 %/ v občini Velenja /27,5/ in v drugih občinah v SR Sloveniji /27,5 %/. Priseljenih pre-

bivalcev iz drugih jugoslovanskih republik je bilo 12,5 %. Povprečno so v 18 gospodinjstvih živeli po dva družinska člana. Gospodinjstev z enim in dvema družinskimi člani je bilo več kot 72 %.

Upokojencev in gospodinj je bilo okoli 30 %, 20 % nekvalificiranih delavcev in 17,5 % kvalificiranih delavcev, 17,5 pa uslužbencev s srednjo izobrazbo.

Pri Levstikovi ulici smo upoštevali samo 22 prebivalcev. Od teh je bilo 41,0 % moških in 59,0 žensk. Delež mladih prebivalcev od 0 - 25 let je znašal samo 27,3 %, od 56-60 let je bilo starih 23,0 %, nad 61 let pa 9,1 % prebivalcev. Med osmimi gospodinjstvi je bilo mogoče gospodinjstev z enim družinskim članom /37,5 %/ ter gospodinjstev z petimi družinskimi člani /25,0 %/. Priseljencev iz sosednjih občin je bilo 27,3 z ostalih občin SR Slovenije pa 33,0 %.

Velik delež med kvalifikacijsko strukturo so imeli uslužbenci s srednjo izobrazbo /36,4 %/. Gospodinj je bilo 9,1 %.

Na Cesti na jezero smo upoštevali 33 prebivalcev, ki so živeli v 14 gospodinjstvih v petih stanovanjskih zgradbah. Med temi prebivalci je bilo 48,5 % moških in 51,5 % žensk. Delež prebivalcev starih do 26 let je znašal 42,3 %, delež starih prebivalcev nad 66 let pa je bil 12,1 %. Nad 30 % med temi prebivalci je bilo priseljenih iz drugih jugoslovanskih republik. Med gospodinjstvi so prevladovale enočlanske in dvočlanske družine.

V kvalifikacijski strukturi zaposlenih je bil delež nekvalificiranih delavcev 21,2 %, uslužbencev s srednjo izobrazbo 21,2 %, gospodinj pa 18,2 %.

Pri analizi demografskih razmer moramo na območju teh cest upoštevati relativno majhno število prebivalcev. Zato je izredno težko ugotoviti dejansko stanje na osnovi tako skromnega vzorca. Vsekakor pa lahko ugotovimo, da je za območje južno od Velenjskega jezera bila značilna starostna struktura, kraj rojstva - delno tudi kvalifikacijska struktura, zaposlenih. Delež starega prebivalstva je bil na tem območju povsod relativno velik, delež priseljen cev iz drugih republik je bil tudi relativno visok. V kvalifikacijski strukturi zaposlenih pa so prevladovali uslužbenci s srednjo izobrazbo.

V soseski Šalik - Bevše smo upoštevali demografske razmere na območju Bevč in območju Vlahovičeve ulice, ter Ceste II in III. Upoštevali smo 494 prebivalcev v 19 stanovanjskih zgradbah.

Za 442 prebivalcev v Ulici V. Vlahoviča in na Cesti II in III je bil značilen visok odstotek prebivalstva mlajšega od 26 let /51,4/, 21,0 % prebivalcev je starih od 0 - 5 let, od 6 - 10 let pa 10,0 %. Prebivalcev starih nad 61 let je bilo izredno malo 1,3 %. Od 26 - 30 let je bilo starih preko 23,0 % prebivalcev. Povprečno so živeli v enem gospodinjstvu trije družinski člani. Največ je bilo gospodinjstev s štirimi družinskimi člani /30,4 %/ ter gospodinjstev z enim družinskim članom /21,0 %/. Večina prebivalcev je bilo rojenih v sosednjih občinah, največ v občini Sloveⁿj Gradec, ker se vpiše novorojenim otrokom kot kraj rojstva občina Slovenj Gradec. Delež prebivalcev rojenih v drugih republikah je bil tudi relativno visok /20,0 %/.

V kvalifikacijski strukturi zaposlenih so zastopani delavci s kvalifikacijo s 20,0 %, uslužbenici s srednjo izobrazbo z 11,5 %, z višjo in visoko izobrazbo pa 7,2 %.

Med 52 prebivalci na območju Bevčje bilo 41,5 % prebivalcev mlajših od 26 let, 8,9 % pa starejših od 61 let. V enaindvajsetih gospodinjstvih so bila zastopana enakomerno gospodinjstva z enim /23,5 %/ dvemi /23,5 %/ in tremi družinskimi člani /23,5 %/.

V naselju Šoštanj smo opravili demografsko analizo za 197 prebivalcev v 22 stanovanjskih zgradbah na območju Glavnega trga in Trga svobode.

Na Glavnem trgu v Šoštanju je bilo od 146 prebivalcev 49,3 % moških - 50,7 % žensk. Mladega prebivalstva je bilo več kot 54,0 %, starega nad 60 let pa 7,1 %. Povprečno sta živela v 61 gospodinjstvih dva družinska člana, dejansko pa je bilo največ gospodinjstev z enodružinskim članom /34,4 %/ in gospodinjstev s tremi družinskimi člani /31,2/. Kar 31,5 % prebivalcev je bilo rojenih v drugih jugoslovanskih republikah.

Nekvalificiranih delavcev je bilo 29,9 %, kvalificiranih 21,2 %, uslužbencev s srednjo izobrazbo pa 5,0 %.

Analiza na območju Trga svobode v Šoštanju pa je dala naslednja podoba: Delež moških je bil 43,0 %, delež žensk pa 57,0 % od 51 upoštevanih prebivalcev. Nad 61 leti starosti je tu živelo 8,0 % prebivalcev. Mladega prebivalstva, mlajšega od 26 let je bilo le okoli 38,0 %. Med dvajsetimi gospodinjstvi je bilo zastopanih največ gospodinjstev z enim družinskim članom /25,0 %/ in dvodružinskim članom /35,0 %/. Večina upoštevanih prebivalcev je bila rojena v občini Velenje /43,1 %/.

V kvalifikacijski strukturi zaposlenih je znašal delež nekvalificiranih 25,5 %, delež kvalificiranih pa 16,0 % gospodinj je bilo 12,0 %.

Na območju naselja Družmirje je bila opravljena demografska analiza za 129 prebivalcev, ki so živeli v 30 stanovanjskih zgradbah v 48 gospodinjstvih s povprečnim številom treh družinskih članov.

Starostna struktura teh prebivalcev je bila izredno neugodna. Kar več kot 21 % prebivalcev je bilo starejših od 61 let, le okoli 33,0 % pa je bilo mlajših od 26 let. V občini Velenje je bilo med temi prebivalci rojenih več kot 60,0 % prebivalcev.

Iz dosedaj povedanega o demografski strukturi nekaterih predelov posameznih naselij Velenja, Šoštanja in Družmirje lahko sklepamo:

1. V spolni strukturi kaže razmerje med moškim in ženskim delom prebivalstva v posameznih mestih predelih predvsem na razliki med starim mestnim delom - Starim Velenjem, kjer je delež moških večji od deleža žensk. V vseh ostalih predelih pa je ta delež manjši. Izjema je le v primeru Ulice V. Vlahoviča, kjer je delež moških ponovno večji od deleža žensk.
2. Delež mladega prebivalstva od 0 - 25 let starosti se giblje več ali manj neodvisno od spolne strukture. Najugodnejšo starostno strukturo v Velenju predstavljajo območja v soseski Škale-Bevče. Največji delež starega prebivalstva - nad 61 let, izkezuje območje južno od Velenjskega jezera ob Čopovi, Levstikovi cesti in Cesti na Jezero. To so območja enodružinskih rudarskih hiš.

Najslabšo starostno strukturo prebivalstva predstavlja v tem pogledu Šoštanj in sicer na območju Trga svobode ter na območju Družmirja, kjer je delež starega prebivalstva nad 61 let večji od 21,0 %.

Tako na območju Starega Velenja, kot na območju Novega Velenja ter na območju južno od Velenjskega jezera, ki so bila izgrajena do 1954 leta in območja izgrajena v obdobju 1954-1959 smo zasledili slabšo starostno strukturo prebivalcev. Delež mladega prebivalstva, mlajšega od 26 let se je tu gibal od 49 - 45,0 %. Izredno slaba starostna sestava prebivalstva je na območju Čopove ulice in Levstikove ulice /36,0 % in 27,0 %/, mladega prebivalstva Savska Šalek-Bevče pa se ponaša z izredno mladim prebivalstvom.

3. Pri analizi kraja rojstva prebivalstva smo bili nekoliko v zadregi zaradi že omenjenega dejstva, da je v matični kartoteki Skupščine občine Velenje naveden kot kraj rojstva Slovenj Gradec, kjer je regionalna bolnišnica.

Delež prebivalcev, ki so bili rojeni izven SR Slovenije, v drugih jugoslovanskih republikah in avtonomnih pokrajinah je skoraj povsod visok in se giblje od 14 - 31 %. V starejših predelih Velenja je nekoliko manjše, z izjemo na Cesti na Jezero, kjer doseže ta delež 30,0 %. Pri tem ni izjema niti nova soseska Skorno-Bevče, saj je tudi tu v Ulici V. Vlahoviča ta delež 20,0 %. Izven naselja Velenja je delež prebivalcev rojenih v drugih republikah najvišji v Šoštanju na Glavnem trgu /31,5 %/, na Trgu svobode je 4,0 %, na območju Družmirje pa 5,4 %.

4. V kvalifikacijski strukturi zaposlenih je delež nekvalificiranih delavcev prisoten v višini obravnavanih predelov v mejah od 20,0 - 27,0 %. Ta delež je značilen za vse

upoštevane ceste, zopet z izjemo Ulice V.Vlahoviča, kjer je večji delež kvalificiranih delavcev, uslužbencev s srednjo izobrazbo in višjo ter visoko izobrazbo. Prostorska razporeditev kvalificirane delovne sile tudi ne kaže večjih razlik med posameznimi obravnavanimi območji.

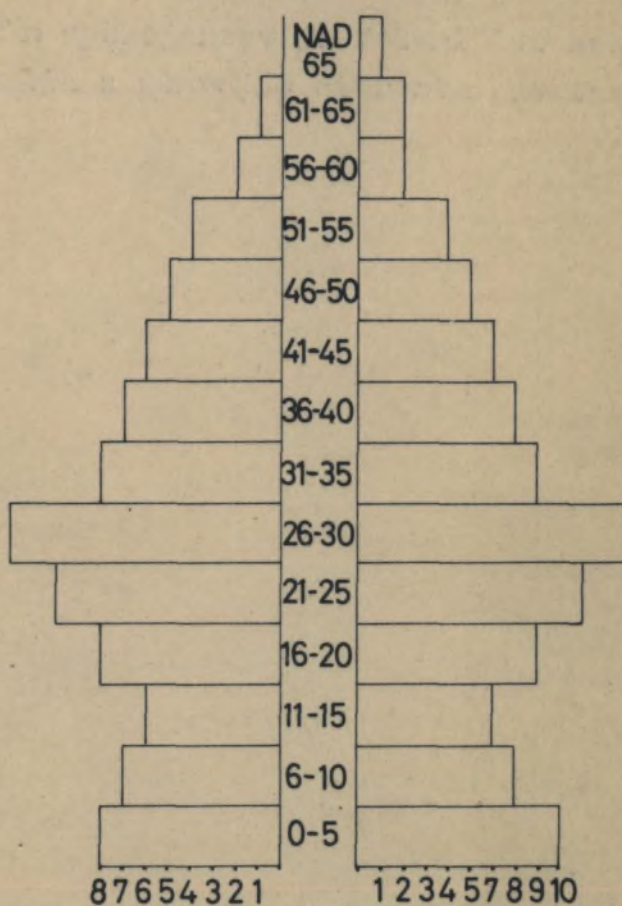
Delež kvalificirane delovne sile se giblje od 13,0 - 20,0 %.

Delež gospodinj in upokojencev je razumljivo nekoliko izrazitejši v predelih s starejšo starostno sestavo prebivalcev.

STAROSTNA IN POKLICNA STRUKTURA PREBIVALCEV V POSAMEZNIH DELIH VELENJA IN ŠOŠTANJA 1980

legenda

MOŠKI ŽENSKE

POKLICNA STRUKTURA

NKV DELAVCI

UPOKOJENCI

KV DELAVCI

GOSPODINJE

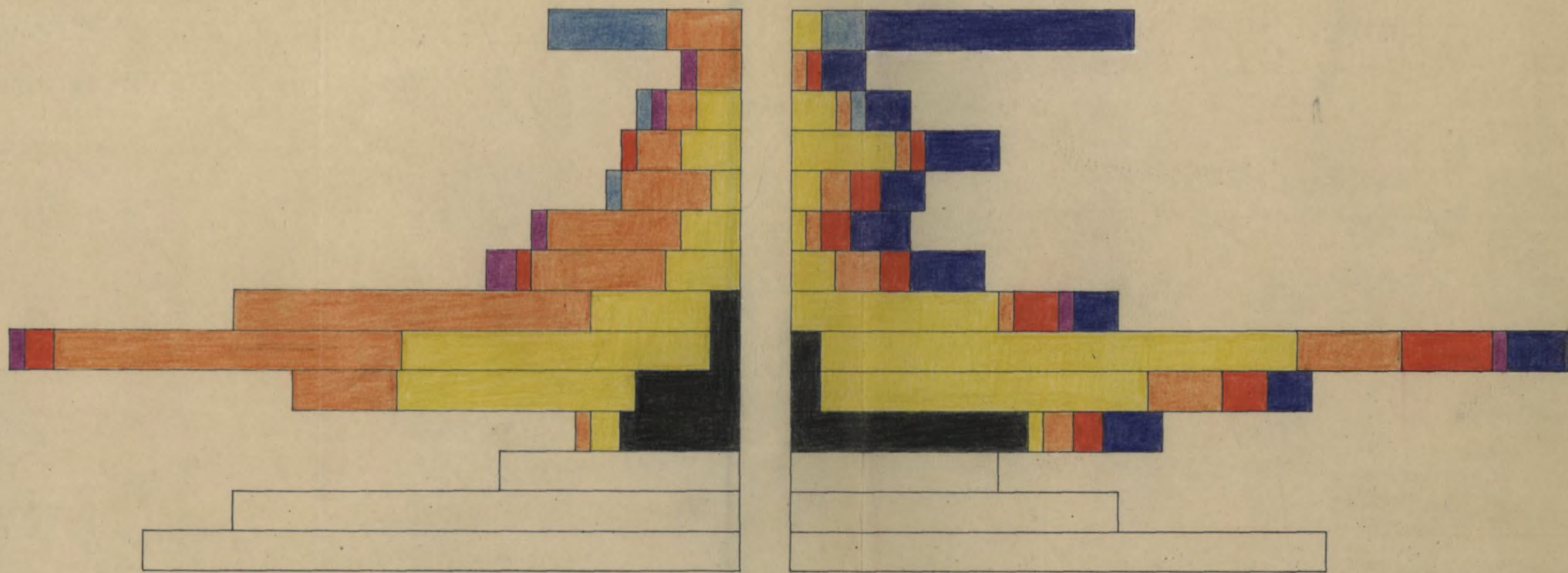
USLUŽBENCI

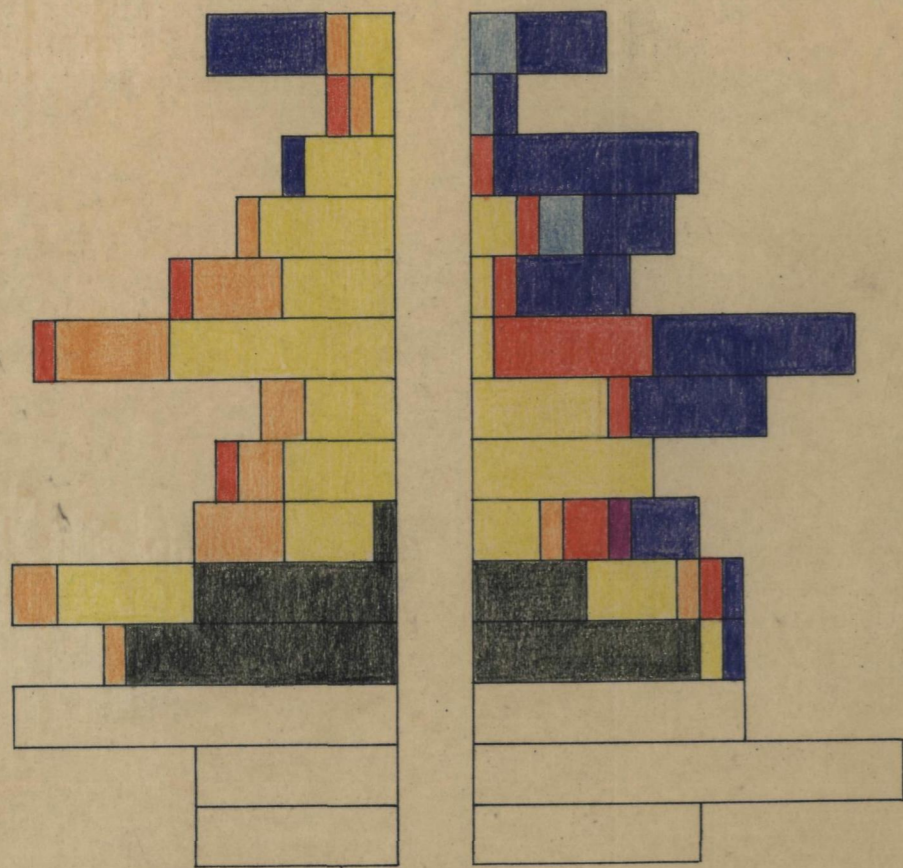
ŠOLAJOČI

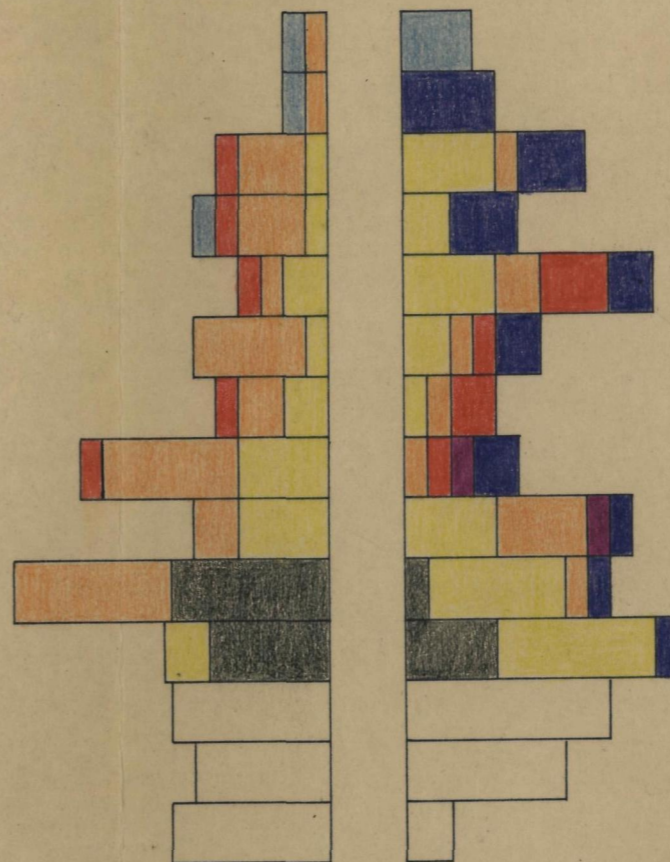
VIŠJA IN VISOKA IZOBRAZBA

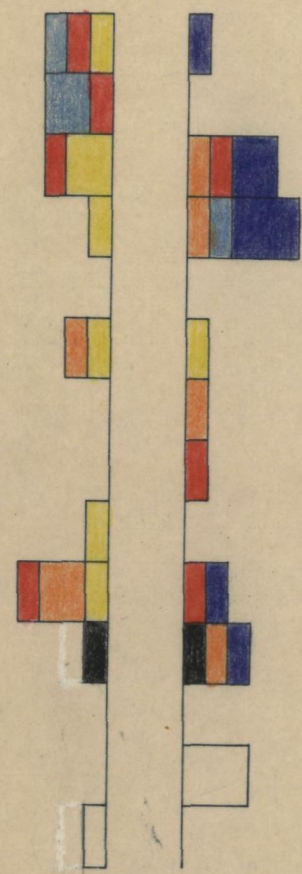
CELJSKA

KAJUHOVA

PARTIZANSKA

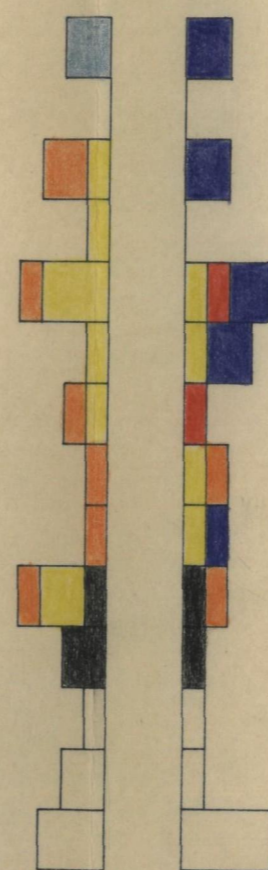
ČOPOVA

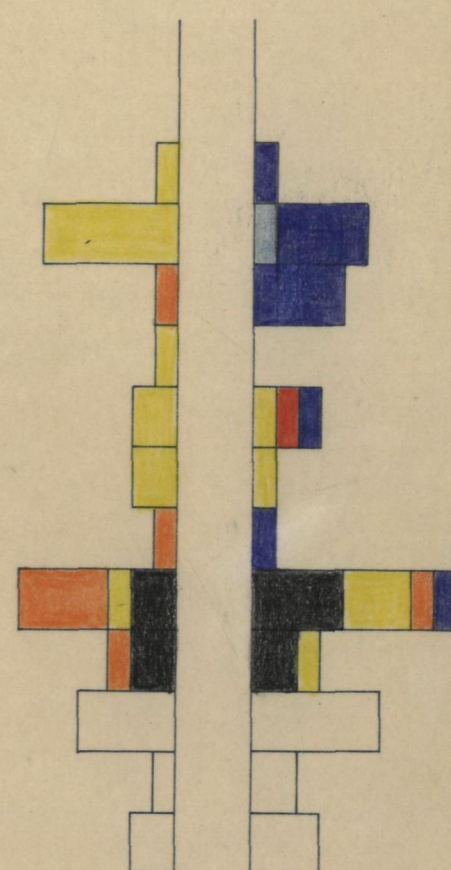
LEVSTIKOVA

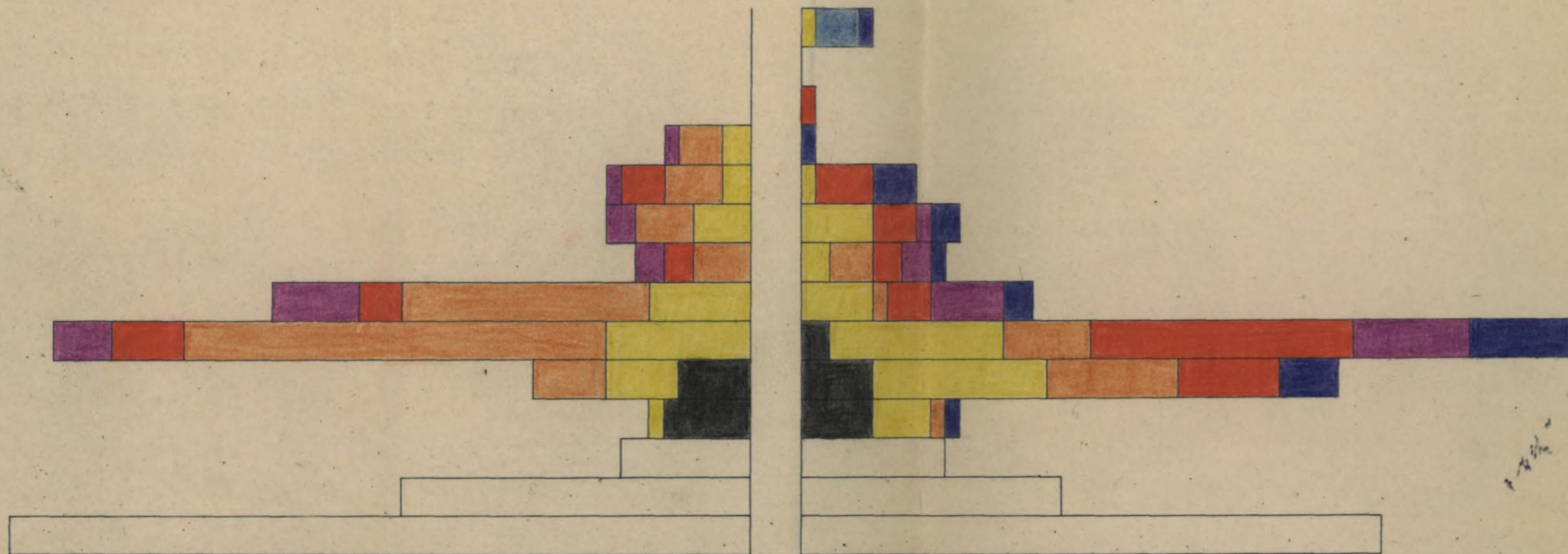
CESTA NA JEZERO

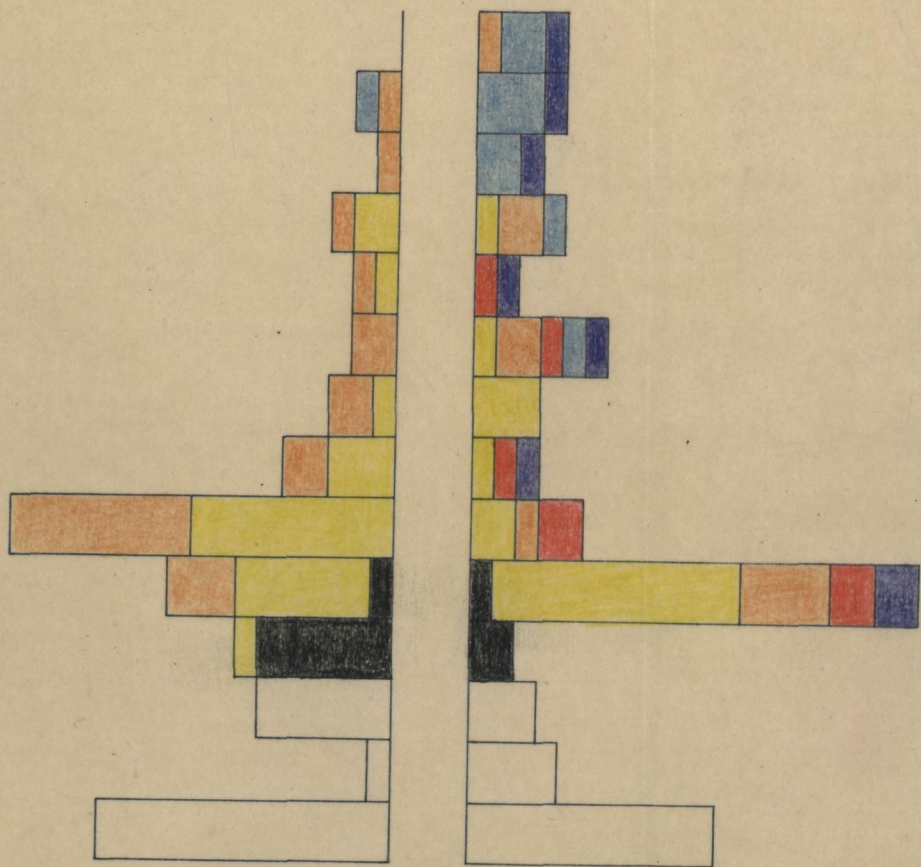
BEVČE

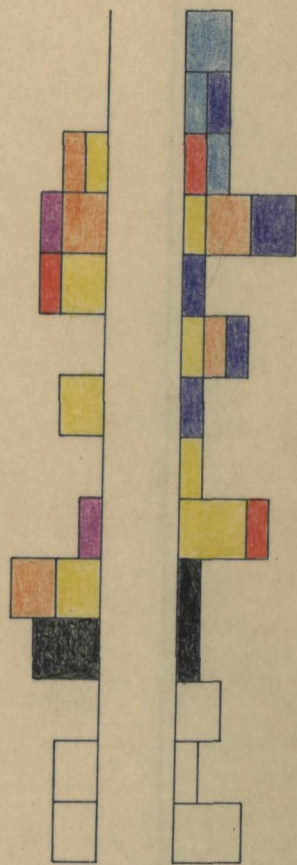
ČUFARJEVA

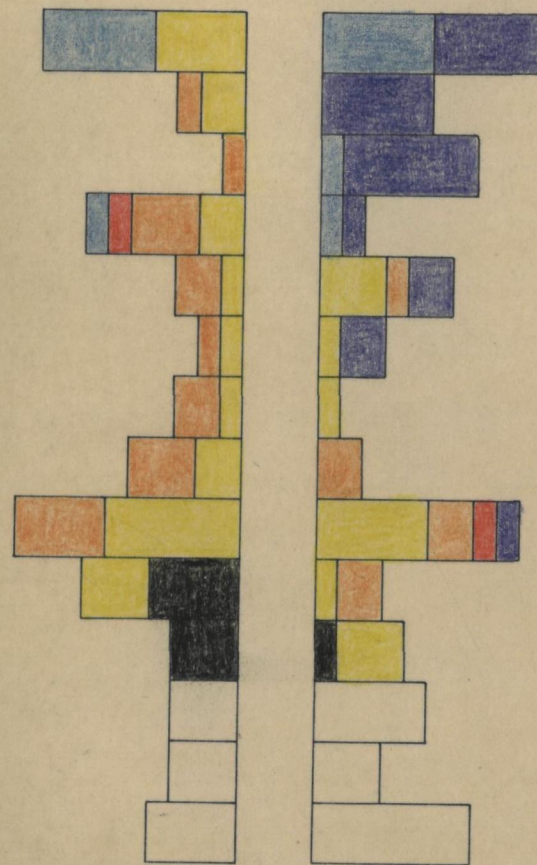
VLAHOVIČEVA

ŠOŠTANJ-GLAVNI TRG

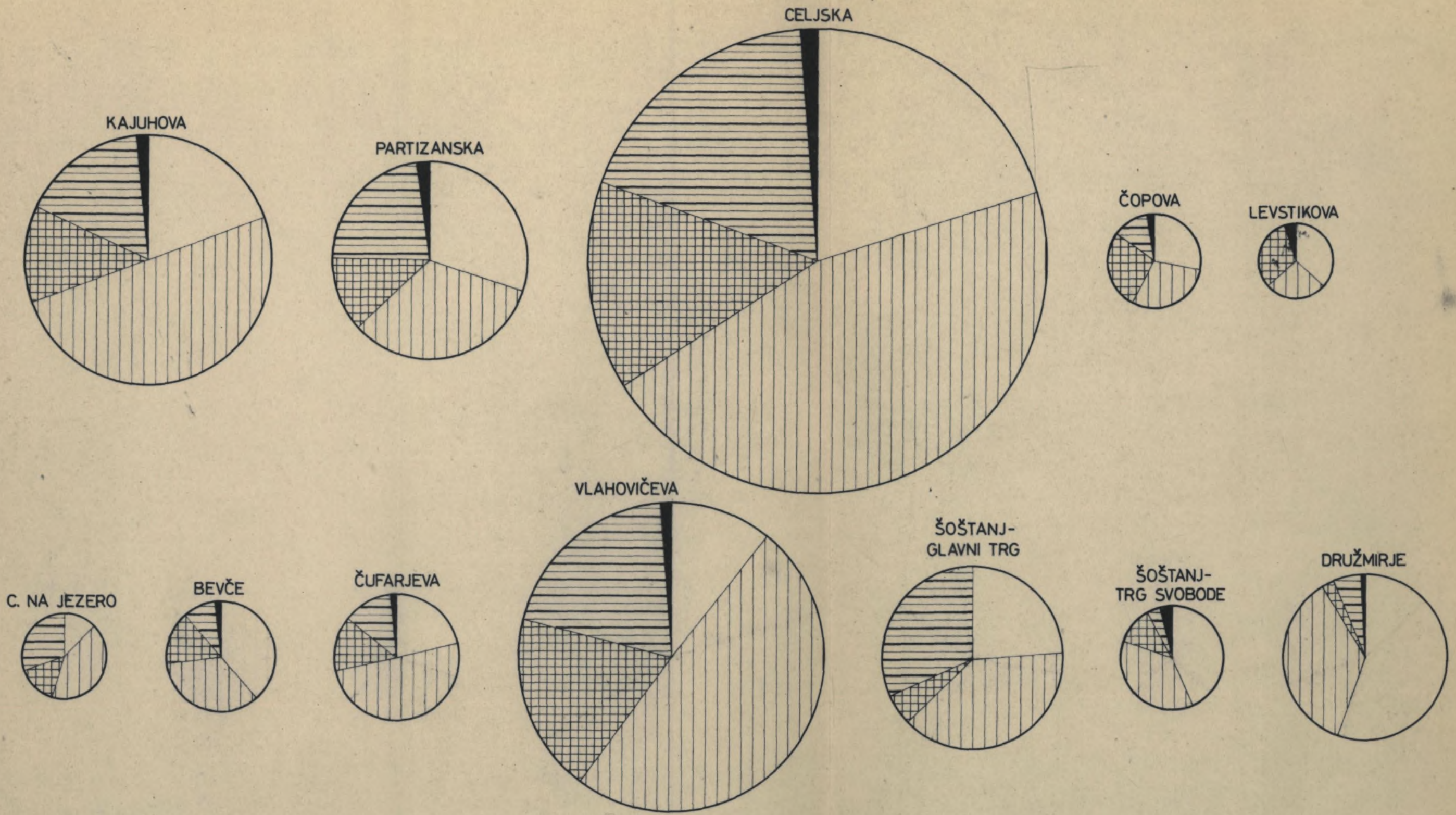

ŠOŠTANJ-TRG SVOBODE

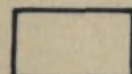
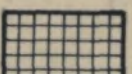
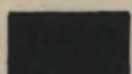
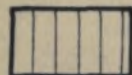
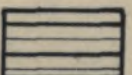

DRUŽMIRJE

PREBIVALCI POSAMEZNIH DELOV VELENJA IN ŠOŠTANJA PO KRAJU ROJSTVA-1980

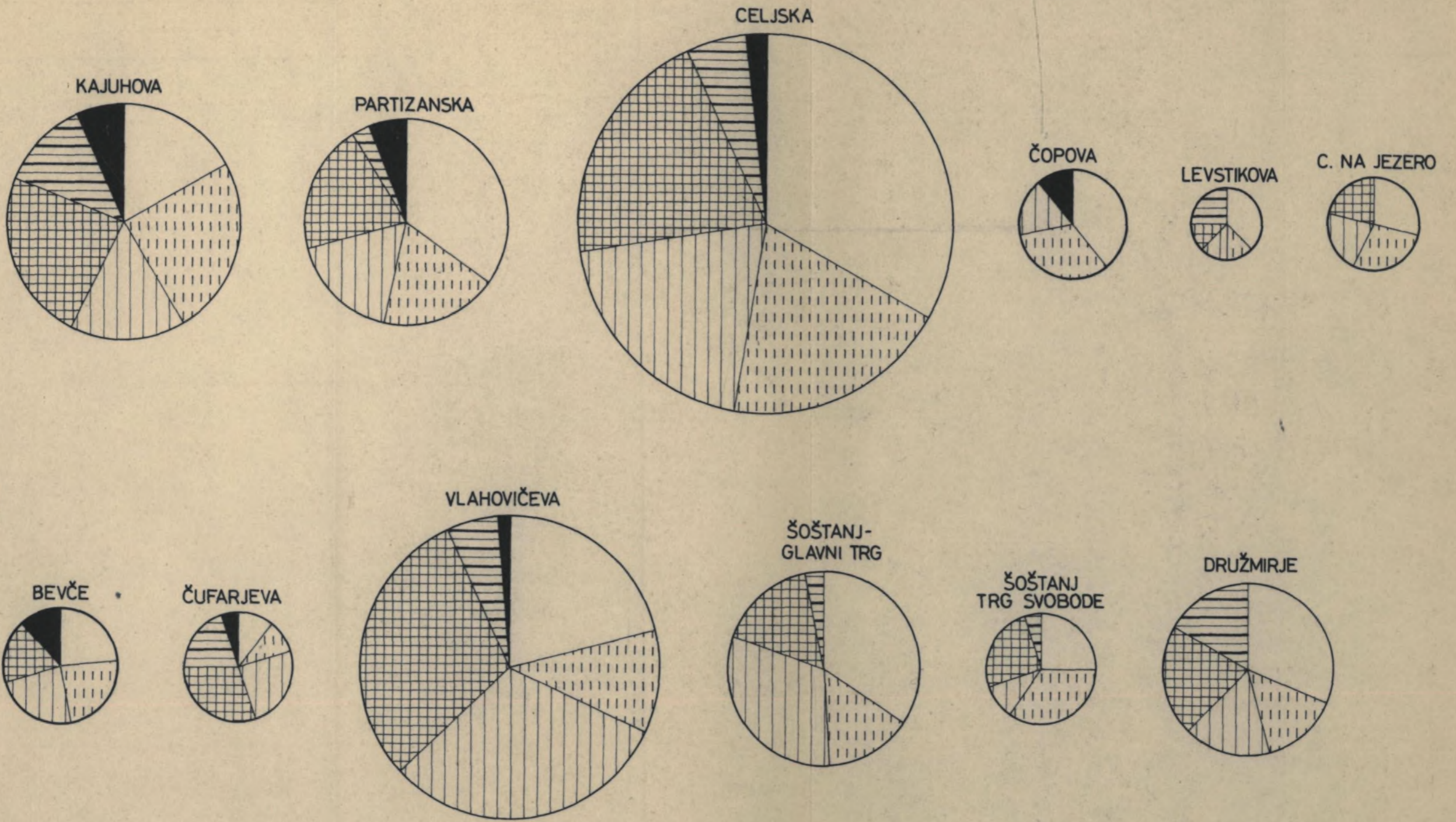

PREBIVALCI ROJENI V :

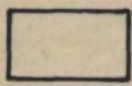
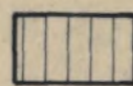
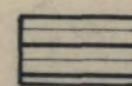
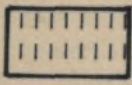

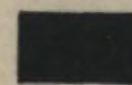
	OBČINI VELENJE		OSTALIH OBČINAH SRS		IZVEN SFRJ
	SOSEDNIH OBČINAH (CELJE, SLOVENJ GRADEC, ŽALEC, MOZIRJE, RAVNE)		DRUGIH REPUBLIKAH SFRJ		

$$r = \sqrt{\frac{P}{\pi}} / 3$$

GOSPODINJSTVA V POSAMEZNIH DELIH VELENJA IN ŠOŠTANJA PO ŠTEVILU ČLANOV-1980

ŠTEVILO ČLANOV V GOSPODINJSTVIH

- 1 ČLAN
- 3 ČLANI
- 5 ČLANOV
- 2 ČLANA
- 4 ČLANI
- VEČ KOT 5 ČLANOV

$$r = \sqrt{\frac{P}{\pi}} / 2$$

ČOpova	Šolajoči oin				
	otroci	1	3	1	1
	NKV				
	KV				1
	Srednja, usluž-				
	benci				
	Višja, visoka				
	Upokojenci				
	Gospodinje				

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	21 - 25		26 - 30		31 - 35		36 - 40	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Kajuhova	Šolajoči in otroci	9	5	1					
	NKV	6	4	4	3	5	8	4	6
	KV	2	1	4	1	2		2	
	Srednja, uslužbenci		1		2	1			1
	Višja, visoka				1				
	Upokojenci								
	Gospodinje		1		3				6
Partizanska	Šolajoči in otroci		1						
	NKV	6		4	4	4		2	1
	KV	1		2	4	6	1	2	1
	Srednja, usluž.					1	1	1	2
	Višja, visoka				1		1		
	Upokojenci								
	Gospodinje		1		1		2		
Celjska	Šolajoči in otroci	2		2	2	2			
	NKV	22		24	32	8	14	5	3
	KV	5		20	7	24	1	9	3
	Srednja, uslužbenci	3		2	6		3	1	2
	Višja, visoka				1	1		1	2
	Upokojenci								
	Gospodinje		3		4		3		5

Čopova	Šolajoči in otroci			
	NKV		1	
	KV			1
	Srednja, usluž- benci	1		1
	Višja, visoka			
	Upokojenci			
	Gospodinje	1		

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	41 - 45		46 - 50		51 - 55		56 - 60	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Kajuhova	Šolajoči in otroci								
	NKV	10	1	5	1	6	2	4	
	KV	5		4		1			
	Srednja, uslužbenci	1	7	1	1		1		1
	Višja, visoka								
	Upokojenci						2	1	
	Gospodinje		9		5		4		9
Partizanska	Šolajoči in otroci								
	NKV	1	2	2	4	1	2	1	4
	KV	5	1	1	2	3		3	1
	Srednja, uslužbenci		1	1	3	1		1	
	Višja, visoka								
	Upokojenci					1			
	Gospodinje		2		2		3		3
Celjska	Šolajoči in otroci								
	NKV	4	1	2	2	4	7	3	3
	KV	9	1	6	2	3	1	2	1
	Srednja, uslužbenci		2		2	1	1		
	Višja, visoka	1		1				1	
	Upokojenci							1	
	Gospodinje		4		3		5		3

Čopova	Šolajoči in otroci					
NKV		1	1	1	2	
KV		1			1	1
	Srednja, uslužbenci				1	1
	Višja, visoka					
	Upokojenci				1	
	Gospodinje				3	2

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	61 - 65		Nad 65		Skupaj M	%
		M	Ž	M	Ž		
Kajuhova	Šolajoči in otroci					113	39,2
	NKV	1		2		73	25,4
	KV	1		1		25	8,7
	Srednja, uslužbenci	1				18	6,3
	Višja, visoka					1	0,4
	Upokojenci		1		2	11	3,8
	Gospodinje		1	5	4	47	16,3
	Partizanska	Šolajoči in otroci					54
	NKV					47	27,3
	KV	1		1		32	18,6
	Srednja, uslužbenci					12	7,0
	Višja, visoka					2	1,2
	Upokojenci	1		1	3	6	3,5
	Gospodinje		4			19	11,0
Celjska	Šolajoči in otroci					201	35,1
	NKV				2	155	27,1
	KV	3	1	5		113	19,8
	Srednja, uslužbenci		1			26	4,6
	Višja, visoka	1				8	1,4
	Upokojenci			8	3	14	2,5
	Gospodinje		3		18	55	9,6

Čopova	Šolajoči in otroci			6	15,0
	NKV	1	1	8	20,0
	KV			7	17,5
	Srednja, uslužbenci	2	1	7	17,5
	Višja, visoka			-	-
	Upokojenci		1	4	10,0
	Gospodinje		1	8	20,0

Čufarjeva	Šolajoči in								
	otroci	2	3	1	2	6	6	2	2
	NKV								1
	KV							1	
	Srednja, usluž-								
	benci								
	Višja, visoka								
	Upokokenci								
	Gospodinje								

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	21 - 25		26 - 30		31 - 35		36 - 40	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Levstikova	Šolajoči in otroci		1	3					
	NKV			1					
	KV								
	Srednja, uslužbenci		1						
	Višja, visoka					1			
	Upokojenci								
	Gospodinje								
Cesta na Jezero	Šolajoči in otroci		1						
	NKV	2		1					1
	KV	1	1	1	1				
	Srednja, uslužbenci	1	1	2	1				
	Višja, visoka								
	Upokojenci								
	Gospodinje		1						
Bevče	Šolajoči in otroci	1	1						
	NKV	2			1		1	1	
	KV	1	1	1		1	1	1	1
	Srednja, uslužbenci								1
	Višja, visoka								
	Upokojenci								
	Gospodinje					1			

Čufarjeva Šolajoči in							
otroci	2	4					
NKV	1	3		2	1	2	1
KV	4	1	1				
Srednja, usluž-							
benci							1
Upokojenci							
Gospodinje	1		1				1

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	41 - 45		46 - 50		51 - 55		56 - 60	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Levstikova	Šolajoči in otroci								
	NKV								
	KV								1
	Srednja, uslužbenci				1	1	1	2	1
	Višja, visoka								
	Upokoženci								
	Gospodinje								1
Gesta na Jezero	Šolajoči in otroci								
	NKV					2		1	
	KV						1		
	Srednja, uslužbenci						1	1	
	Višja, visoka								
	Upokoženci								
	Gospodinje			1		1		1	
Bevče	Šolajoči in otroci								
	NKV	1	1	3	1	1		1	
	KV			1					2
	Srednja, uslužbenci					1			
	Višja, visoka								
	Upokoženci								
	Gospodinje			2		2			2

Čufarjeva Šolajoči in
otroci

NKV

1

6

1

KV

1

Srednja, iusluž-
benci

Višja, visoka

Upokojenci

Gospodinje

4

4

1

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	61 - 65		nad 66		Skupaj	%
		M	Ž	M	Ž		
Levstikova	Šolajoči in otroci					8	36,4
	NKV					1	4,6
	KV					1	4,6
	Srednja, uslužbenci					8	36,4
	Višja, visoka					1	4,6
	Upokojenci				1	1	4,6
	Gospodinje				1	2	9,1
Cesta na Jezero	Šolajoči in otroci					7	21,2
	NKV					7	21,2
	KV			1		5	15,2
	Srednja, uslužbenci					7	21,2
	Višja, visoka					-	-
	Upokojenci				1	1	3,0
	Gospodinje				2	6	18,2
Bevče	Šolajoči in otroci					17	32,7
	NKV					13	25,0
	KV					9	17,3
	Srednja, uslužbenci					2	3,9
	Višja, visoka					-	-
	Upokojenci	2				2	3,9
	Gospodinje				2	9	17,3

Čufarjeva	Šolajoči in		
	otroci	30	42,3
	NKV	19	26,8
	KV	8	11,3
	Srednja, usluž-		
	benci	1	1,4
	Višja, visoka	-	-
	Upokojenci	1	1,4
	Gospodinje	12	19,9

Družmirje	Šolajoči in								
	otroci	4	7	3	3	3	5	3	1
	NKV								
	KV								
	Srednja, usluž-								
	benci								
	Višja, visoka								
	Upokojenci								
	Gospodinje								

Družmirje	Šolajoči in otroci	4						
	NKV	3	1	6	5	2	1	1
	KV		2	4	2	3	2	2
	Srednja, us- lužbenci				1			
	Višja, visoka							
	Upokojenci							
	Gospodinje							

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	41 - 45		46 - 50		51 - 55		56 - 60	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
V. Vlahoviča I. II	Šolajoči in otroci								
	NKV	4	5	2	1	2			
	KV	4		4		3			
	Srednja, uslužbenci		3	3	4				
	Višja, visoka	2	1	1		1			1
	Upokojenci								
	Gospodinje		2		3		1		
ŠOŠTANJ- -Glavni trg	Šolajoči in otroci								
	NKV		1	1		2	1		
	KV	2	2	1		1	2	1	
	Srednja, uslužbenci		1		1				
	Višja, visoka								
	Upokojenci		1				1		2
	Gospodinje		1		1				1
ŠOŠTANJ- Trg svobode	Šolajoči in otroci								
	NKV		1	2		1	1		
	KV		1			1	2		
	Srednja, uslužbenci								1
	Višja, visoka			1					
	Upokojenci								1
	Gospodinje		1		1		2		

Družmirje Šolajoči in
otroci

NKV	1	1	1	3	2		
KV	1		2	1	3		1
Srednja, us- lužbenci					1		
Višja, visoka							
Upokojenci					1	1	1
Gospodinje	2			2		1	6

Ulice	KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA	61 - 65		nad 66		Skupaj	%
		M	Ž	M	Ž		
V. Vlahoviča I. II	Šolajoči in otroci				1	175	39,6
	NKV				1	73	16,5
	KV				1	73	16,5
	Srednja, uslužbenci					86	19,5
	Višja, visoka					51	11,5
	Upokojenci				3	32	7,2
	Gospodinje				3	3	0,7
					1	22	5,0
ŠOŠTANJ- Glavni trg	Šolajoči in otroci					48	32,9
	NKV					42	28,8
	KV	1			1	31	21,2
	Srednja, uslužbenci					7	4,8
	Višja, visoka	1				-	-
	Upokojenci	1	3		2	10	6,9
	Gospodinje		1		1	8	5,5
	ŠOŠTANJ- Trg svobode	Šolajoči in otroci					15
NKV						13	25,5
KV						8	15,7
Srednja, uslužbenci						3	5,9
Višja, visoka						2	3,9
Upokojenci			1		2	4	7,8
Gospodinje			1			6	11,8

Družmirje Šolajoči in otroci			33	25,6
NKV	2	4	36	27,9
KV	1		24	18,6
Srednja, uslužbenci			2	1,6
Višja, Visoka			-	-
Upokojenci		5	13	10,1
Gospodinje	5	5	24	16,3

TABELA: KVALITETA STANOVANJ V IZBRANIH DELIH VELENJA, ŠOŠTANJA IN DRUŽMIRIJ

Ulice	Število	Število	VELIKOST STANOVANJ							
			- 30 m ² %		31-60 m ² %		61 - 90 m ² %		nad 91 m ² %	
VELENJE										
Kajuhova	28	76	4	5,3	24	31,6	46	60,5	2	2,6
Partizanska	38	38	1	2,6	6	15,8	11	29,0	20	52,6
Celjska	59	164	28	17,1	64	39,0	46	28,1	26	15,8
Čopova	13	13	1	1	7,7	5	38,5	7	53,9	
Levstikova	7	7					1	14,3	6	85,7
Cesta na Jezero	5	11	2	18,2	5	45,5	1	9,1	3	27,3
Bloče	13	13			10	76,9	1	7,7	2	15,4
Čufarjeva	3	16	1	6,3	1	6,3	14	87,5		
V. Vlahoviča II. III.	14	138	27	19,6	56	40,6	39	28,3	16	11,6
Šoštanj-glavni trg	13	52	15	28,9	26	50,0	8	15,4	3	5,8
Šoštanj-Trg svobode	9	18	2	11,1	7	38,9	5	27,8	4	22,2
Družmirje	30	31			13	41,9	12	38,7	6	19,4

Soba	%	T I P I				S T A N O V A N J				Več kot 3-sobna	%
		Garsonjera	%	Enosob- na	%	Dvosob- na	%	Trosob- na	%		
		4	5,3	4	5,3	23	30,3	37	48,7	8	10,5
				1	2,6	7	18,4	16	42,1	14	36,8
		15	9,2	51	31,1	34	20,7	37	22,6	27	16,5
								2	15,4	11	84,6
										7	100
		2	18,2	3	27,3	2	18,2			4	36,4
						7	53,9	5	38,5	1	7,7
				2	12,5	2	12,5	12	75,0		
		25	18,1	1	0,7	58	42,0	38	27,5	16	11,6
11	21,2	1	1,9	24	46,2	9	17,3	3	5,8	4	7,7
2	11,1			2	11,1	5	27,8	5	27,8	4	22,2
						9	29,0	11	35,5	11	35,5

S T A R O S T S T A N O V A N J										
PRED II. svetovno	%	1946-	1955	%	1956 -	1965	%	1966 -	1975 % Po letu 1976 %	
1	3,6	7		25,0	12		42,9	8	28,6	-
8	21,1	7		18,4	3		7,9	20	52,6	-
23	41,8	6		10,9	6		10,9	13	23,6	7 12,7
1	7,7	6		46,2	5		38,5	1	7,7	
		5		71,4	2		28,6	-	-	-
		3		60,0	1		20,0			1 20,0
5	38,5	3		23,1	1		7,7	4	30,8	
		3		100						
								2	10,5	17 89,5
12	92,3									1 7,7
5	55,6	1		11,1	2		22,2	1	11,1	-
22	73,3	3		10,0	4		13,3	1	3,3	-

Pri analizi stanovanjskih zgradb v posameznih predelih Velenja, Šoštanja in Družmirja smo obravnavali naslednje elemente:

- število stanovanjskih enot,
- velikost stanovanjskih enot,
- tip stanovanjskih enot,
- starost stanovanjskih zgradb.

Rezultate analize strukture stanovanjskih zgradb bi lahko opredelili z naslednjimi značilnostmi v posameznih predelih naselij.

Na območju Celjske in Partizanske ceste v Starem Velenju in delno tudi v naselju Pesje obstajajo razlike med tipom stanovanjskih zgradb. V prvem primeru gre za kombinacijo individualnih družinskih hiš in blokovno izgradnjo, v drugem primeru pa samo za enodružinske hiše.

Na Partizanski cesti je bilo od 38 stanovanjskih zgradb več kot 52,0 % stanovanj zgrajenih v obdobju med 1966 in 1975 letom, več kot 21,1 % pa pred II. svetovno vojno. Prvi delež je rezultat predvsem izgradnje stanovanj v naselju Pesje, drugi delež pa rezultat starega mestnega predela. Zaradi individualnih eno in več družinskih hiš, je povprečna velikost stanovanj zelo velika. Več kot polovico /53,0 %/ stanovanj je večjih od 91 m², tako, da prevladujejo trosobna in več kot trosobna stanovanja. Trosobnih stanovanj je bilo 42,1 %, več kot trosobnih stanovanj pa je bilo 37,0 %.

Na Celjski cesti je bilo v 59 stanovanjskih zgradbah 164 stanovanjskih enot, med katerimi je bilo največ dvosobnih /21,0 %/ in trosobnih stanovanj /23,0 %/, s povprečno velikostjo med 31-60 m² /39,0 %/ in od 61 - 90 m² /28,1 %/.

Ker gre v bistvu za območje Starega Velenja, ni čudno, da je več kot 41,0 % stanovanjskih zgradb bilo zgrajenih pred II. svetovno vojno. Na tem območju še ni v celoti izkoriščen gradbeni prostor, kar priča tudi relativno visok delež /13,0 %/ stanovanjskih zgradb, ki so bile izgrajene po letu 1976. Gre predvsem za novo blokovno izgradnjo.

Na območju Novega Velenja, ki je bil izgrajen takoj po vojni, smo analizirali dolge pritlične hiše postavljene v obliki pravokotnika.

Na Kajuhovi ulici je bilo ^v 28 stanovanjskih zgradbah 76 stanovanj. Med temi stanovanji je bilo 49,0 % trosobnih stanovanj, 30,3 % dvosobnih stanovanj in 10,5 % z več kot tremi sobami. Med temi stanovanji je bilo zastopanih 60,5 % stanovanj s 61 - 90 m², 32,0 % stanovanj pa z 31 - 60 m².

Od 28 stanovanjskih zgradb je bilo med leti 1956 - 1965 izgrajenih 12 stanovanjskih zgradb, oziroma 43,0 %, 7 stanovanjskih zgradb v obdobju od 1946 - 1955 in 8 stanovanjskih zgradb med leti 1966 - 1975.

Stanovanjske zgradbe na Čufarjevi cesti so bile izgrajene tik po II. svetovni vojni. To so večinoma trosobna stanovanja s povprečno velikostjo od 61 - 90 m².

Večina stanovanjskih zgradb na Čopovi cesti /13 stanovanjskih zgradb s 13 stanovanjskimi enotami/, Levstikovi cesti /7 stanovanjskih zgradb s 7 stanovanjskimi enotami/ in Cesti na Jezero /5 stanovanjskih zgradb z 11 stanovanjskimi enotami/ je bilo izgrajenih v obdobju 1946 - 1955. Na Čopovi cesti 6, oziroma 46,2 %, na Levstikovi cesti 5, oziroma 17,4 %, na Cesti na Jezero 3, oziroma 60,0 %. Nekaj stavb je bilo izgrajenih tudi v obdobju 1956 - 1965. V povprečju prevladujejo trosobna stanovanja, povprečne velikosti nad 91 m². Izjema so stanovanja na Cesti na Jezero, kjer

se ta velikost giblje med 31 in 60 m².

V soseski Šolek - Bevče - Ulica V. Vlahoviča je bilo od vseh devetnajstih blokov s 138 stanovanji izgrajenih 17 blokov po letu 1976, saj gre za novo stanovanjsko sosesko. Največ je dvosobnih stanovanj /42,0 %/, trosobnih je 27,5 %, garsonjer 18,1 % in stanovanj z več kot tremi sobami 12,0 %. Po posameznih velikostnih skupinah je stanovanj velikih do 30 m² 20,0 %, stanovanj od 31-60 m² je 41,0 %, stanovanj od 61 - 90 m² je 28,0 %, stanovanj nad 91 m² pa je 12,0 %. Na območju Bevč smo upoštevali 13 individualnih družinskih hiš. Gre za dvo in trosobna stanovanja povprečne velikosti od 31-60 m², izgrajenih pred drugo svetovno vojno /38,5 %/, po II. svetovni vojni do leta 1955 /23,1 %/ in v obdobju med leti 1966 do 1975 /31,0 %/.

Na območju Šoštanja, na Glavnem trgu, je bilo 13 stanovanjskih zgradb z 52 stanovanjskimi enotami zgrajenih pred II. svetovno vojno. Največ je stanovanj z eno sobo povprečne velikosti do 30 m². Na Trgu svobode je bilo med devetimi stanovanjskimi zgradbami z 18 stanovanji polovico zgradb izgrajenih pred II. svetovno vojno, druga polovica pa po II. svetovni vojni. Med stanovanji je največ dvo in trosobnih stanovanj /56,0 %/. Po velikosti pa prevladujejo stanovanja od 31 - 60 m² in stanovanja od 61 - 90 m².

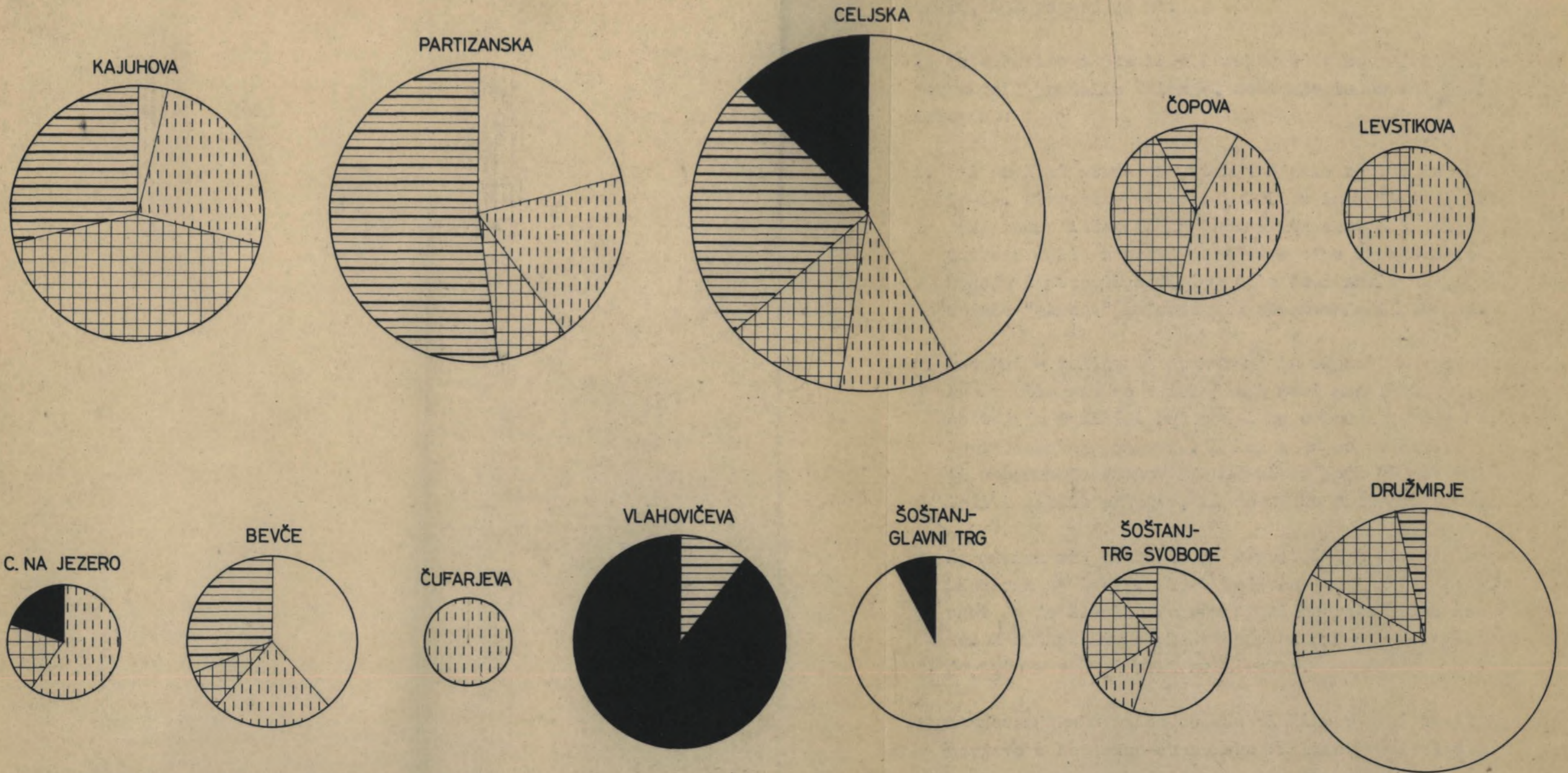
V naselju Družmirje je bilo od 30 stanovanjskih hiš izgrajenih pred II. svetovno vojno 22, oziroma 73,3 % hiš, 70,5 % stanovanj v teh hišah je tri in tri in več sobnih. Velikost teh stanovanj pa je bila sledeča: 42,0 % stanovanj je bilo velikih od 31 - 60 m², 39,0 % je bilo velikih od 61 - 90 m²

in 19, 0 % pa nad 91 m².

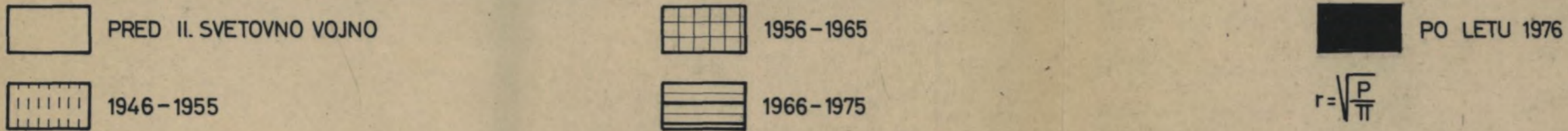
Iz tega kratkega pregleda strukture stanovanjskih zgradb v posameznih predelih Velenja, Šoštanja in Družmirja lahko sklepamo:

1. Pri analizi strukture stanovanjskih zgradb in znotraj le-te, starostne sestave ter tipa in velikosti stanovanj nismo ločevali na posameznih cestah in ulicah, oziroma delih naselij posamezne tipe zgradb. Zato se tako mešajo lastnosti individualnih družinskih hiš, prvih povojnih "blokov" in modernih stanovanjskih sosesk.
2. Podatki o velikosti stanovanj in tipa stanovanj glede na število sob so v dokajšnji meri nezanesljivi, saj obstajajo različni kriteriji za opredeljevanje eno, dvo in trosobnih stanovanj. Poleg tega so podatki o velikosti posameznih stanovanj zbrani na podlagi več ali manj individualnih priprav, ki so lahko precej subjektivne.
3. Na raziskanih območjih je v pretežni meri prevladovala blokovna zazidava. Kljub večjemu številu stanovanjskih enot pa je število stanovanjskih zgradb relativno majhno. Kakršnokoli posploševanje stanja stanovanjskih zgradb je zato v veliki meri nesmiselno.
4. Stanovanjske zgradbe so nam služile v prvi vrsti za primerjavo s socialno-ekonomsko analizo prebivalstva.

STANOVANJSKE ZGRADBE V POSAMEZNIH DELIH VELENJA IN ŠOŠTANJA PO STAROSTI - 1980

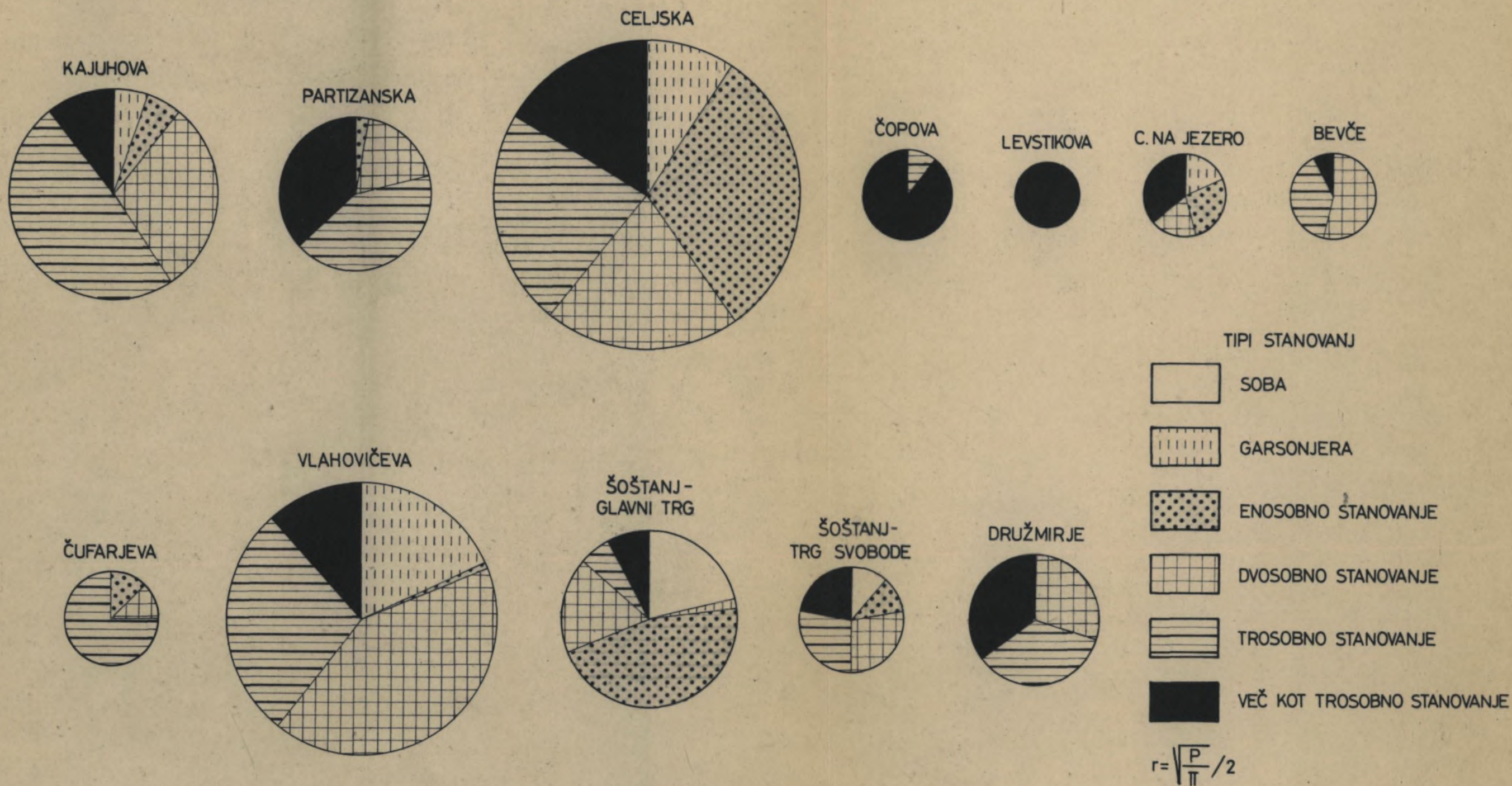

OBDOBJA ZGRADITVE STANOVANJSKIH ZGRADB

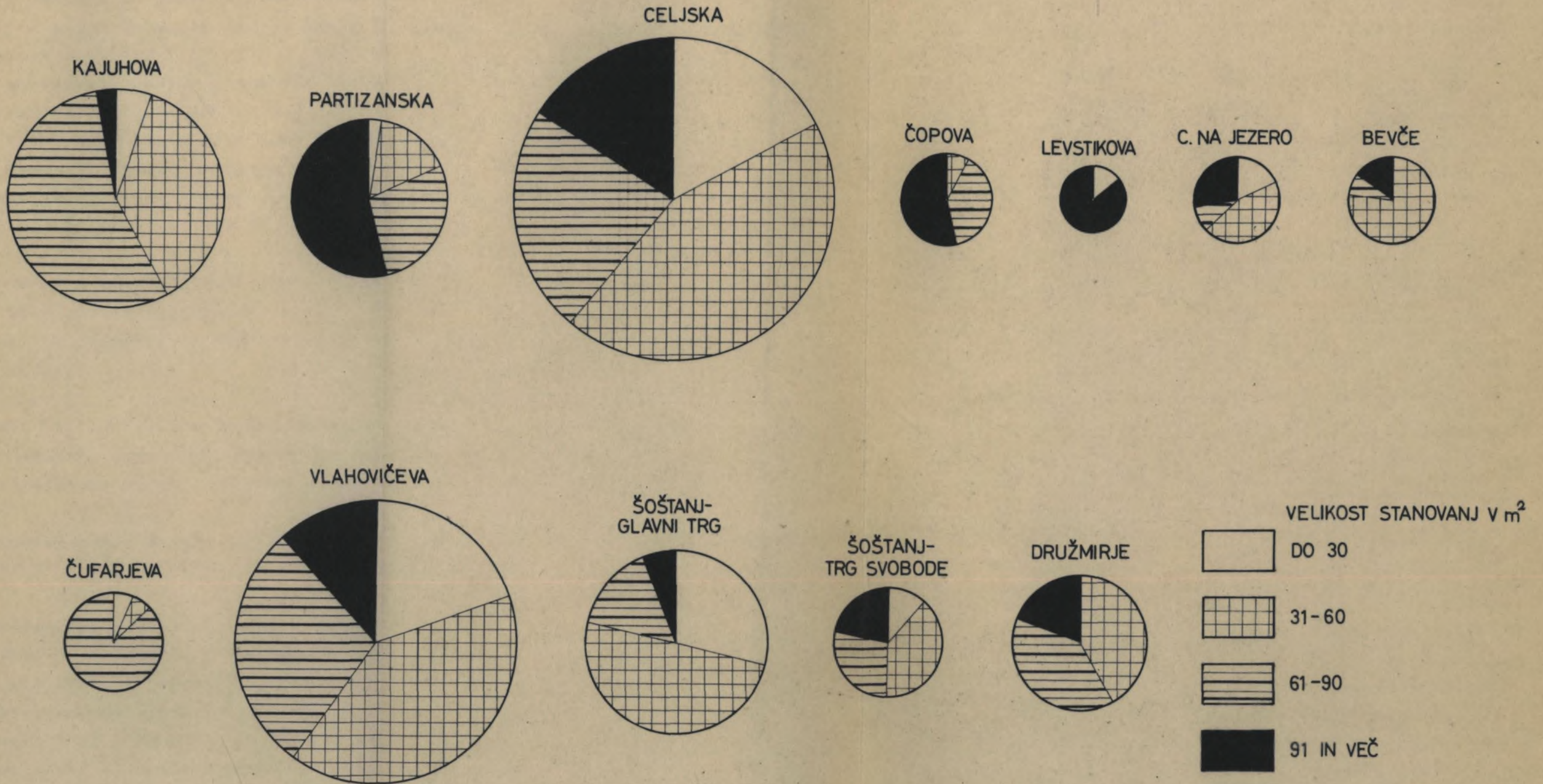

$$r = \sqrt{\frac{P}{\pi}}$$

STANOVANJA V POSAMEZNIH DELIH VELENJA IN ŠOŠTANJA PO TIPIH 1980

STANOVANJA V POSAMEZNIH DELIH VELENJA IN ŠOŠTANJA PO VELIKOSTI 1980

$$r = \sqrt{\frac{P}{\pi}} / 2$$

7/ ZAKLJUČEK

Glavni rezultati raziskav posameznih elementov kvalitete bivalnega okolja na primeru občine Velenje so:

- 1/ Hitro naraščanje prebivalstva občine Velenje, posebno pa še v mestu Velenje. Indeks rasti števila prebivalstva Velenje je med leti 1948 - 1979 znašal 1.127. V povojnem obdobju nobeno slovensko mesto ni doživelo tako naglega razvoja. V letu 1979 je na območju občine živelo 36.455 prebivalcev, od tega 59,2 % v okviru krajevnih skupnosti mesta Velenja. Od skupnega števila prebivalcev občine jih je samo v obeh mestnih naseljih /Velenje in Šoštanj/ živelo 53 %.
- 2/ Starostna struktura prebivalcev v občini je zelo ugodna. 45 % prebivalcev je mlajših od 26 let, 49 % prebivalcev je v starostni skupini od 26 - 65 let in le 6 % nad 66 leti.
Kaj pa čer 20-30let ?
- 3/ V letu 1979 je bilo v občini Velenje 3.686 stanovanjskih zgradb. V naselju Velenje je bilo od tega 880 stanovanjskih zgradb, oziroma 24 %.

Povprečna stanovanjska površina na prebivalca Velenja znaša 16,4 m², Šoštanja 19,1 m², Družmirja pa 8,0 m².

- 4/ Stanovanjska gradnja v naselju Velenje je izredno mlada, kar 78 % stanovanjskih zgradb je bilo dograjenih po letu 1965. V Šoštanju pa je bilo zgrajenih pred drugo svetovno vojno že kar 33,5 % stanovanjskih zgradb, 37,2 % pa po letu 1965. V naselju Družmirje pa je bilo kar 82 % stanovanjskih zgradb zgrajenih že pred drugo svetovno vojno, več kot 100 let starih zgradb je celo 33,3 %.

- 5/ V predhodnih raziskavah smo uvrstili Velenje in Šoštanj med naselja, ki so imela najboljšo kvaliteto bivalnega okolja, Družmirje pa med naselja z slabšimi bivalnimi pogoji. Posamezni elementi, ki karakterizirajo kvaliteto bivalnega okolja, so bili opredeljeni v prvi fazi raziskave.
- 6/ V posameznih delih naselij Velenje, Šoštanj in Družmirje /posamezne ulice/ smo proučevali število prebivalcev, spolno sestavo, starostno strukturo prebivalcev, strukturo gospodinjstev, kraj rojstva prebivalcev, kvalifikacijsko strukturo, število stanovanjskih zgradb in število stanovanj, velikost stanovanj, posamezne tipe stanovanj, starost stanovanj, število družinskih članov v posameznih stanovanjih.
- 7/ V spolni strukturi kaže razmerje med moškim in ženskim delom prebivalstva v posameznih mestnih predelih predvsem na razlike med starim mestnim delom - starim Velenjem, kjer je delež moških večji od deleža žensk. V vseh ostalih predelih pa je leta manjši. Izjema je še v primeru Ulice V.Vlahoviča, kjer je delež moških ponovno večji od deleža žensk.
- 8/ Delež mladega prebivalstva 0 - 25 let starosti se giblje več ali manj neodvisno od spolne strukture. Najugodnejšo starostno strukturo v Velenju predstavlja območje v soseski Škale - Bevče.

Največji delež starega prebivalstva - nad 61 let izkazuje območje južno od Velenjskega jezera ob Čopovi, Lev-

stikovi cesti in Cesti na Jezero. To so območja enodružinskih rudarskih hiš. Najslabšo starostno strukturo prebivalstva predstavlja v tem pogledu Šoštanj in sicer na območju Trga svobode ter na območju Družmirje, kjer je delež starega prebivalstva - nad 61 let večji od 21 %.

Tako na območju Novega kot Starega Velenja ter južno od Velenjskega jezera, ki so bila izgrajena do 1954 leta in območja zgrajena v obdobju 1954 - 1959 smo zasledili slabšo starostno strukturo prebivalstva. Delež mladega prebivalstva, mlajšega od 26 let se je tu gibal od 40 - 45 %. Izredno slaba starostna sestava prebivalstva je na območju Čopove in Levstikove ulice /36 % in 27 %/. Soseska Šalek - Bevče pa se ponaša z izredno mladim prebivalstvom.

- 9/ Pri analizi kraja rojstva prebivalstva smo bili nekoliko v zadregi zaradi že omenjenega dejstva, da je v matični kartoteki SOB Velenje naveden kot kraj rojstva Slovenj Gradec, kjer je regionalna bolnišnica.

Delež prebivalstva, ki so bili rojeni v drugih jugoslovenskih republikah in AP je skoraj povsod visok in se giblje od 14 - 31 %. V starejših predelih Velenja je nekoliko manjši, z izjemo na Cesti na Jezero, kjer doseže ta delež 30 %. Pri tem ni izjema niti nova soseska Skorno - Bevče, saj je tudi tu, v Ulici V. Vlahoviča ta delež 20 %.

Izven naselja Velenje je delež prebivalcev rojenih v drugih republikah najvišji v Šoštanju na Glavnem trgu /31,5 %/.

10/ V kvalifikacijski, oziroma izobrazbeni strukturi zaposlenih je delež nekvalificiranih delavcev prisoten v večini obravnavanih predelov v mejah od 20 - 27 %. Ta delež je značilen za vse upoštevane ulice, zopet z izjemo Ulice V. Vlahoviča, kjer je večji delež kvalificiranih delavcev, uslužbencev s srednjo izobrazbo in višjo ter visoko izobrazbo.

Prostorska razporeditev kvalificirane delovne sile tudi ne kaže večjih razlik med posameznimi obravnavanimi območji. Delež kvalificirane delovne sile se giblje od 15 - 20 %.

Delež gospodinj in upokojencev je razumljivo nekoliko izrazitejši v predelih s starejšo starostno sestavo prebivalcev.

11/ Pri analizi strukture stanovanjskih zgradb in znotraj le-te starostne strukture ter tipa in velikosti stanovanj nismo ločevali na posameznih ulicah, oziroma delih naselij posamezne tipe zgradb. Zato se tako mešajo lastnosti individualnih družinskih hiš, prvih povojnih "blokov" in modernih stanovanjskih sosesk.

12/ Podatki o velikosti stanovanj in tipa stanovanj glede na število sob so v dokajšnji meri nezanesljivi, saj obstajajo različni kriteriji za opredeljevanje eno, dvo in trosobnih stanovanj. Poleg tega so podatki o velikosti posameznih stanovanj zbrani ne več ali manj individualnih prijav, ki so lahko precej subjektivne.

13/ Na raziskanih območjih je v pretežni meri prevladovala blokovna zazidava. Kljub večjemu številu stanovanj-

skih enot, pa je število stanovanjskih zgradb relativno majhno. Kakršnokoli posploševanje je zato v veliki meri nesmiselno.

14/ Stanovanjske zgradbe so nam služile za primerjavo s socialno-ekonomsko analizo prebivalstva.

15/ Raziskana območja smo združili glede na nekatere skupne lastnosti v šest skupin:

- Staro Velenje /Partizanska, Celjska cesta/
- Novo Velenje /Kajuhova, Čufarjeva ulica/
- rudarsko naselje /Čopova, Levstikova, Cesta na jezero/
- Šalek - Bevše /Ulica V.Vlahovica, Bevče/
- Šoštanj /Glavni trg, Trg svobode/
- Družmirje.

16/ Območje Starega Velenja je bilo v pretežni meri zgrajeno pred drugo svetovno vojno, le v nekaterih ulicah so na razpoložljivem prostoru dograjevali še kasneje. V tem mestnem delu prevladujejo trosobna stanovanja, s povprečno velikostjo od 61 - 90 m², v katerih pa je zelo veliko gospodinjstev s samo enim družinskim članom. Pri tem pa je potrebno opozoriti še na to, da gre za gospodinjstvo z mladim prebivalstvom, saj je kar okoli 45 % prebivalstva starega manj kot 26 let; razmeroma visok pa je delež nekvalificiranih delavcev.

17/ Območje Novega Velenja je doživelo svoj razmah po drugi svetovni vojni, do leta 1954. Tu se javlja tipična blokovna gradnja prvih let po vojni z dvo in trosobnimi stanovanji, ki so po velikosti na eni strani realtivno

velika /60 - 90 m²/, na drugi strani pa je še precej razmeroma majhnih stanovanj.

V tem območju živi precej mladega prebivalstva, v Čufarjevi cesti je na primer kar 60 % prebivalstva starega manj kot 26 let. Delež priseljenih iz drugih republik Jugoslavije je podobno kot v Starem Velenju med 14 in 22 %. V tem delu Velenja pa se pojavljajo že večja gospodinjstva s tremi, štirimi, petimi ali celo več člani.

- 18/ Rudarsko naselje je pričelo nastajati že pred drugo svetovno vojno, izoblikovalo pa se je kasneje predvsem pa med leti 1954 - 1966. Izstopajo zelo velika /več kot 91 m²/ trosobna stanovanja. Med raziskanimi deli Velenja se tu pojavlja največji delež starega prebivalstva, izstopa pa tudi visok odstotek prebivalcev priseljenih iz drugih republik Jugoslavije. V kvalifikacijski strukturi pa prevladuje prebivalstvo s srednjo izobrazbo.
- 19/ Moderna stanovanjska soseska Škale-Bevče je bila dograjena po letu 1965. Stanovanjska struktura je precej pestra, tako po velikosti, kot po tipih stanovanj, pač glede na specifične potrebe razvijajočega se Velenja. Izredno visok je delež mladega prebivalstva s srednjo in tudi višjo ter visoko izobrazbo ter kvalificiranih delavcev. Razmeroma visok /20 %/ je tudi delež priseljenih iz drugih republik Jugoslavije.
- 20/ Na raziskanem območju Šoštanja je bilo več kot polovica stanovanjskih zgradb zgrajenih pred drugo svetovno vojno. Prevladujejo pa enosobna stanovanja v povprečni velikosti 30 m², kjer živijo z večino gospodinjstva z enim, ali največ dvema članoma; med odraslimi so to v

večini nekvalificirani delavci za specifične potrebe šoštanjske industrije. Zelo pa izstopa visok delež /31 %/ priseljenih iz drugih republik.

21/ Raziskovani del naselja Družmirje spada po starostni strukturi zgradb med najstarejše dele. Stanovanjske razmere so neugodne, prevladujejo mala stanovanja z eno in dvema sobama, kjer živi precej starega prebivalstva, kar 21 % jih je starih več kot 61 let. Prevladujejo pa upokoјenci in gospodinje ter nekvalificirani delavci.

SEZNAM DIAGRAMOV IN GRAFIKONOV MED TEKSTOM

- Starostna in poklicna struktura prebivalstva v posameznih delih Velenja in Šoštanja (1980)
- Prebivalci posameznih delov Velenja in Šoštanja po kraju rojstva (1980)
- Gospodinjstva v posameznih delih Velenja in Šoštanja po števiču članov (1980)
- Stanovanjske zgradbe v posameznih delih Velenja in Šoštanja -po starosti (1980)
- Stanovanja v posameznih delih Velenja in Šoštanja po tipih(1980)
- Stanovanja po posameznih delih Velenja in Šoštanja po velikosti (1980)

LITERATURA IN VIRI

- 1/ Pravni dokumenti za urejanje okolja I., II., III. Paralele, Ljubljana 1979
- 2/ Igor Vrišer: Problemi modernega urejevanja mest, na primeru Velenje, 90 - XI št. 2, Ljubljana 1964
- 3/ A.Sore: Novejša populacijska in ekonomska gibanja v Velenjski kotlini, Celjski zbornik 1973/1974
- 4/ D.Pefar: Šaleška dolina - Preobražaj pejzaža u našim ekonomskim ustvarenjima, Geografski horizont IV. št. 1-2, Zagreb, 1958
- 5/ Družbeni razvoj SR Slovenije 1947-1972, Zavod SRS za planiranje, Ljubljana 1974
- 6/ Statistični podatki po občinah SRS, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana 1960-1980
- 7/ Slovenija 1945 - 1975, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana 1975
- 8/ A.Sore: Nova velika dela v Šaleški dolini, GV XXXII, Ljubljana 1960
- 9/ Rezultati ankete o prognozah občinter stanje urbanistične dokumentacije v občinah SRS, Informativni bilten, Ljubljana 1977

- 10/ Pak Mirko: Notranja regionalna diferenciacija mest Slovenije, Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani, Ljubljana 1961
- 11/ Franz Schaffer: Untersuchungen Zur Sozialgeographischen Situation und regionalen Mobilität in neuen Grosswohngebieten am Beispiel Ulm-Esels-berge, München geographische Hefte 32
- 12/ Thomas Blensky: Die Bodenpreise in Stadt und Region München, Münchner studien zur Sozial und Wirtschaftsgeographie, Band 10, 1974
- 13/ M.Pupis - Ocepek: Pomen prometa za razvoj občine Velenje, Ljubljana 1979
- 14/ Stanje v prostoru in razvojne težnje, dokumentacijsko gradivo II., Zavod SRS za regionalno prostorsko planiranje, Ljubljana 1973
- 15/ B.E.Coates, D.J.Johnston, P.L.Knox: Geography and Inequality, Oxford University Press 1977
- 16/ Jakhel: Filozofski vidiki urbanizma kot družbenega planiranja, Anthropos I-II 1977
- 17/ Voluation of the negative effects of economic activities in the environment of the model region of Liberec, Studia Geographica 57, Brno 1977
- 18/ Opštinska normativa u oblasti urbanizma, čovekove sredine prostornog uredjenja, Savet za čovekovo sredinu i prostorno uredjenje - radni material, Beograd 1978
- 19/ Paul L.Knox: Social Well-Being - A Spatial Perspective, Practice in Geography; Oxford University Press 1975

- 20/ T.G.Runova: O sostojani razrabotki metodiki ocenki vozdejtviya pomišlenosti na sredu, Moskva 1978
- 21/ Černe Andrej, Špes Metka: Social geographic evaluation of Human Euvironment, pripravljeno za metodologijo komisije 1.3., Praga 1979
- 22/ Informacioni bjuleten Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7; Nr. 8, Nr.9, Nr. 10, Nr. 11, Nr. 12,: Metodika ekonomičeskoj i uneekonomičeskoj ocenki vozdejtviya čeloveka na okružajušoj sredi, Praga 1975 - 1980
- 23/ A.S. Kostrowick: Studies of the transformations of the Natural Euvironment by Man, Geographica Polonica 1972/22
- 24/ Brian Y.L. Bewy: Land use, Uran form and environmental Quality, the University of Chicago Department of Geography, Research Paper No. 155, 1974.